

1750
DZIWO W I S K O
Ł A S K I.

SWAWOLNA MŁODOŚĆ NIECHWAŁE-
BNĄ ŚMIERCIA, CHWAŁEBNIE
DOKONCZONA.

ABO

R E L A C Y A

O Świątobliwym ześcin y przygotowaniu
na Śmierć.

JASNE WIELMOŻNEGO PANA.

P. TROJŁA S A V E L L I A.

R r z ỳ m i a n i n a.

Ex Libris J. Cazi mł. Lubnikowski
Secret J. R. Mł.

390150

KROTKA INFORMACIA CZYTELNIKOWI

3 strony Kondicyey y przyczyny takowey
Smierci Paniacia tego.

BYł Pan Troyl, urodzenia zacnego, przedniey fámilicy Sáuellow w Rzymie, ze ruskimi przymiocy y obyczajami, które się znalesć w zacnym Paniacie mogą. Ktory iednak wyszedłszy z škol, a dziedzicem y iedynakiem nie málých dobr po Oycu pozostálých będąc (iáko y w naturze dobrej o odmianę nie trudno) młodością y škodliwą ludzi swawolnych rada wiedziony, z pogorszeniem y krzywdą wielu, rozpustny żywot wieść poczał.

Przyšlo do tego, że utrapiona Mátka, z insem, pokrewnemi, rady siwe conferuiac, z Oycem swietym, na ten czas Clemensem osmym, dobrowolnie przypádlí na to, żeby swawolny młodzian, dla postráchu tylko y y polepszenia do więzienia stanowi swemu przysztoynego był osadzony. Co ledwie się z rozkazania Oycá S. stáło, przy inquizycyách y skárgách rożnych z wiela mieysc,

poka-

Informacya Czytelnikowi.

pokazały się z przyczyny jego excessy niektóre, za któremi już ochronić dekretu śmierci nie było iako. Tu dopiero wstąpiły młodzian, śmierć nieuchronna przed sobą widząc z niewymownym żalem w sytykiego Rzymu, za obfitą i niezwyčajną łaską tak się do Boga iednym razem nawrócił, y z takowym przygotowaniem śmierci podiał; że nie tylko w sytykie, mniey przystoynie żymotą przeszłego sprawy, w ludzkiej pamięci zgładził, ale co wiakszą zbudowaniem y podziwieniem, w sytykę Włoską ziemię napelnił.

Czytelniką proszę żeby w sytyko do końca cierpliwie czytał. Gdyż im daley w Historya tym bliżej śmierci: gdzie dziwnieysze co raz Akcy pobożnego Paniecia widząc, zdumiecie się y z aplące podobno nie raz, stosując so w sytyko co się tu piśe, do pożytku swego gwoli koremmu, y ia też w piśaniu y przekładaniu Relacyey, pracę te podiał. Zdrow czytaj, a o śmierci niezapominay, bo też y na cie, tam gdzie się ie bynamniey nie spodziewasz czuwa.

SMIERC

SMIERC

Łasnie Wielmożnego Pána
P. TROYLA SAVELLA,
Rzymiániną.

Ztory z rozkazania Oycá Swiatego
CLEMENSÁ VIII.

Dnia 17 Kwietnia, Roku Páńskiego 1592.
18. wieku swiego.

Ściety jest w Rzymie/In Castro S. Angeli.
Opisáta

Przez iednego Kápláná Societatis IESV Oczyniwstego
Świádká y Spomiedniká iego.

Ten w Relacyey Włoskiej ztąd záczyńa
y mowi.

Pisowanie śmierci ludzi stanow
wysokich/ w tych ktorzy ie czytają
rozmaite zwykło wzbudzać affe-
cty/ bożni y podziwienia/ kiedy
sa straszne pragnienia/ y ochotney
násłade

naśladowania chęci / kiedy szczęśliwie także / y
znamięnionie; politowania ztym y serdecznego
żalu / iezeli są bolesne. Tedy y ta wiadoma / y
pamiętna dobrze / wszystkie Włoskie ziemi / Pa-
niecia tak zacnego śmierci / która ia tu dla pa-
niaci y pożytku własnego mego / opisać chce-
tak dalece wszystkie / wzwyż pomienione affe-
kty zaciąga z sobą / że któkolwiek proste to pismo
moje czytać uważnie będzie / rzecz niepodobna
naprzód / żeby czytaniem tak żalobney Historiey
serca w sobie nie zmiażdżył y nierozrzewił / a
przytym też wszystkiego tego co się inż rzekło /
podziwienią / żalu / y gotowey iako mniemam
tu naśladowaniu chęci / w tymże sercu nie wczuł.

A chociaż się w tej Relácii / nie całe życie
iako mniey chwalebne szczęśliwego tego Panie-
cia powie; trzymam iedną zapewne / że ta po-
bożna y prawdziwie Chrześcijańska śmierć ie-
go / każdemu który o niej czytać wszystko to cier-
pliwie zechce / na cały żywot / pobudka / y prze-
wodnikiem być może. Gwoli czemu też Relaci-
ya ta / albo opisanie samo w sobie proste jest /
według tego / co się przez iedną tylko noc z po-
mienionym Panieciem stało / y com ia sobie nie
bez żalu / y pociechy mey wielkiej direktorem bez-
dac / acz niegodnym tak świętey śmierci / spiso-
wał / y przypominał. Jakkż bez wątpienia
wół a

wół a przysada słow / wielaby wiele pomaga
y opiniey tak światobliwej sprawie / pogoto-
wu żadenby zmyślony concept prawdy szczę-
reż onych wszystkich y światobliwych Aktów /
nie dosięgał / ani by ich wyrażyc umiał.

Pisze tedy to wszystko / dla pobudki naprzód
y zbudowania własnego mego / przytym y dla
innych / ale tych / którzy albo sami w sobie sku-
tków łaski nadprzyrodzoney doznali / albo o nich
w kimkolwiek innym słyszeli / y uwierzyli / albo
przynajmniej z Kazan y Xiąg duchownych wia-
domość iakakolwiek inż wzięli / y oneby dostoi-
nały ię się zrozumieć chcieli. Uczci y to rozu-
mieniem / że nikomu do wierzenia wszystkiego tego
co się tu pisze trudności nie będzie / gdyż to sobie
wvažyc potrzeba / że iezeli obfita łaska potrzebuie
w duszy ludzkiej sposobności takowey za którą-
by dusza czyia całe przemienić y osieść mogła.
tedy y to chociaż prze d tym światowem Panie-
cie bez osobney też d spóśticy albo zrzadzenia
Boskiego / do tak cudowney prawie łaski przy-
śmierci przyszło. Pot nieważ za światobliwym
staraniem / przednie y a wielce pobożney Ma-
trony Rzymskiej F / amiey Matki tego przez ie-
dnego Kapłana światobliwego Congreg: O-
ratorij / przez cały miesiąc / dobrze inż był / acz
z daleka tylko do śmierci przez duchowne
zabawy

Przyczy-
ny opisa-
nia tej
śmierci

zabawoy przysposobiony / nie bez wiela modlitw
i almużn. Oskar s. y innych wezynkow dobrych /
na to intencya czynionych / zwołasz przez ten
czas / po ki w Samku Rzymskim / nazwanym Ca-
strum S. Angeli / z rozkazania iako sie rzeklo Oy-
ca swietego byl zatrzymany.

PIERWSZA CZESC.

I.

Następował tedy 17 dzien Kwietnia
kiedy okolo czwartey w noc / z Piątku
na Sobota przyszedl do Pana Troyl-
la sluga ieden Zamkowy z nowina smierci.
Ten pomalu wshedłszy do Izby / gdzie on pod
straz / nie o dekrecie smierci ieszcze nie wiedzac
spal / przebudzi go zleka y rzecze Milosciwy
Panie Jest potrzeba tego / zebyś Wm z tego
tu pokoju vstapil. Na co on przelektłszy sie trocho
odpowie: Co prawda mi ierychlo mi daiesz znać
o tym; iednak do kąd mi to vstapic kaześ y po-
co? Odpowie sluga: Jez ta wola Jego Mci
Pana Gubernatora / zeby tu zarazem innych
Panow pod straz wsadzom. y a Wmci z czela-
dzia innych gmach na dole jest naznaczony.
Dzil tej ogrodki namyslnie o u sluga / zeby bylo
mlodego Paniecia zbytnie zarc. y nie przestraszyć
y nie

y nie zturbować. A slyszaco / y nie co sie domy-
słazę Pan Troyl; wierzeia temu / rzecze / co
mowisz / alec sie przyznam żeś mie trocho nastrá-
szył. Obierzmyś sie inż w Imie Pánstie. Skoro
on sluga za drzwi troche vstapil / on vbrawšy
sie co przedze / przed Obrazem Nás. Panny /
ktory tam miał przy sobie / padłszy na kolana iey
sie opiece Nás. oddawac pocznie.

To dziwona / że godzina przedtym iako mi
potym sam wyznał / z wielkiem naboženstwem
przed tymże obrazem modlac sie stowa te mo-
wil. O chwalebna / blogoslawniona Panno / ieze-
li mi w tym wiezieniu przyidzie koniecznie vni-
rzec / spraw naylastawsza przyczyna twoia / że-
bym w tej gorowosci / ktora w sobie teraz z la-
ski Syna twoiego czuic mogl vmrzec. Po kto-
rey to modlitwie / skoro sie vkladl / zdarzył mu
Pan Bog czego sam žadal / bo ten sluga iako sie
rzeklo / z pomienioną nowina smierci / w go-
dzina przyszedl.

II.

Po tej modlitwie prowadzilá g Gwardya
na dol / gdzie przechodzac blisko Kaplice / przeje-
gnal sie / y tu niebu weyrzawšy žalosciem we-
stchnal. W tym wynidzie przeciwko nie^o Pan
Gubernator / z niemala kupą ludzi zacnych y
Kieja / ktorzy sie na to namyslnie zezli / zeby mu
byli

Pier-
wsze ob-
wieszcze
nie sm-
ierci,

byli strąsina one nowine śmierci / iako nałagos
dniew opowiedzieli / y iako mogąc włożyli. Przes
to go zarazem Pan Gubernator z inżemi Pány
mile witac y cieszyć pocznie / a w tym mu też ie
den z nas Kapłanow rzecze. Miłosciwy Panie
A to przyszła godzina / ktora Wm: przed wieki
Pan y stworca wśzech rzeczy przeyrzał. Odday
sie Wm: w Niasę. y dobrośliwe ręce Wycowa
skie iego / a nie żaluy mu zdrowia / ktorego też
on dla Wm: na krzyżu wydać nie żalował.

*Iako to
przysiał.* Słyszac taką nowinę wspaniały mło
dzian / nie z turbowal sie / tylko troche westchna
wszy stojac / blisko Kaplice na Oltarz weyrzał /
y rzekł własnje te słowa: Uiechże będzie po
chwalon Bog / oto sie ia oddaia za wolę Bożę
Wmciom wśytkim / czynicie Wm: zemna co
chcecie. Nie bylo tam żadnego / ktoryby byl Pa
nia tak zacne w tym razie widzac z żalu nie za
plakał / patrzac na dziwną odmianę rzeczy / wiec
y na taką skromność y powolność iego / ktorego
przedrym za furytą wielkiego miano.

*Poczyną
in go dy
spono
wać Ka
plani.* Zaczym wziawşy go do osobney izby / my
Kapłani y Zakonnicy rożni / stołb Pan Guberna
tor odśedł z inżemi Pány obsiedlişmy go ko
lem / gdzie też byli / trzey Confratres misericor
dia / z niektora śláchą / y Rudzy iego. Tu iako
mogąc cieszylişmy y włożywali / młodziemiąskowi
Pánko

Pánko wychowanemu tak cieşki postrzał / kto
ry z nowiny takiej na sercu odniosł. A on zaś
wesola twarzą wśytko wdziecznie przyjmował /
Krucifir często sobie w ręce podany bral /
y nabożnie całował / y zgola iako mielki wosk
w roku wśytkich nas stawal. Miedzy inżemi
rzekł mu też y ia w te słowa: Miłosciwy Pa
nie / Ten to jest ostatni Alt / y sprawa nades
wśytkie naywiększa y naytrudniejszy / w ktorey
iako Wm: wieşz dobrze / o ostatnie szczęście abo
nieśczęście każdemu idzie. Z opatrności Bo
skiej / im krzyşey tym sprawiedliwszey / przyna
leży Wmci teraz starac sie oro / żebys Wm: z
przygotowaniem iako naylepszym na strąśliwy
śad Boşki stąnal. Ścisła to w prawdzie y przy
kra ścieşka / a nade wśytko niedoświadczona.
A toli iednak ten Zbawiciel / ktorego tu Wm: na
krzyżu widzisz / z rękami gotowemi y rozpietemi
Wm: czeka / y wśelaką trudność włacnić chce /
byle tylko na Wm: nie zesło.

I I I.

Na te słowa rzecze mi: Oycze / ia z miło
sierdzia y lasti Zbawiciela moiego / widze to do
brze / iako mi wiele / ile w tym krótkim czasie /
na dobrym przygotowaniu na śmierć należy. A
toli ia w tym razie / miłość iakąś Boşą niezaga
suzoną odemnie nigdy przeciw sobie vznawa.

*Chetnie
sie Ka
planom
nawśy
tko efi
ruie.*

A to mi widze/ z nieśkończoney dobroci sporzą-
dza szczęśliwy koniec żywota mego / dobrotli-
wy Pan. O iakom ja po tak wielkroć / w przy-
padkach różnych dobrowolnie prawie śmierci
zley szukał / która gdyby był na mie Sędzia spra-
wiedliwy dopuścił / zażył bym ja był iako z ciałem
tak y z duszą nie zginał.

O zaprawdę nic innego to nie jest / tylko sto-
dki fortel Chrystusa mego. Na to żeby dusza nie-
godna moie z potępienia wiecznego wybawił /
ten mi sposob śmierci terażniejszy przeznaczył.
A tu czapkę zdiawłszy z krzesła wstał / a w nie-
bo patrząc to przydał.

Przymiie w dziecinie ten sprawiedliwy
dekret / o dobry JEZU / (a na kolana przed
oltarzykiem padłszy.) A owšem prawi / działu-
jąc wśytkiem sercem / dobrotliwy Oycze / y mi-
łosniiku duszy moiey / za takowe staranie / y O-
cowstą opiekę / którąś w tym / nad tak niewdzie-
cznym y niegodnym Synem pokazać raczył.

Skorośmy go zaś prosiłi siedzieć. Serce
iego miłością Bożą inż zapalone / bez nowych
co raz znów łaski nadprzyrodzoney ośiedzieć
się na miejscu żadną miarą nie mogło. Ledwie
bowiem co posiedziawszy obracać się ku mnie
rzecze mi cicho. Oycze drogi Wm : widze na
wielkie szczęście / y dobro moie w tey gwałto-
wney po-

wney potrzebie / naznaczony mi iestes na mie-
scu Bożym / roztazuy mi proszę / w rece się Wm
wsytkiego daj. O ciebie moim wydał dekret
ziemski Pan / duszą iedną w roku wśyich niech
będzie

Na te słowa takiey pokory pełne / rzekł mu
ia zarazem : Chce po Wm : naprzód / żebyś wm :
zwycayny Akt / abo Protestacja wiary / która
jest fundamentem zbawienia / za mna serce y v-
sty powtarzając uczynił. Co skoro on z wielki-
nabożeństwem odprawił / rzekł mu daley :
Teraz wm : uczyn wśytkie te Akty serdeczney
struchy / które ia wm : przypominis : W których
wm : na dwie rzeczy osobliwie pogladał.

Pierwszą na tego kto był obrażony. To jest
Bog stworzyciel / y Monarcha wśytkiego swia-
ta / nieśkończony dobry / wśzechmocny / sprawie-
dliwy / łaskawy ic. Potym wm : weźmij siebie
samego przed się czy meś był y czym iestes / któ-
rys Boga nieśkończoney chwaly / wśzechmocno-
ści / y maiestatu obrażać śmiał / wważając iakoś
lichem y podłym stworzeniem iego / iakoś wiel-
kie dary / y dobrodzieystwa na duszy y ciełe przy-
jął / z tychże dobrotliwych Bostich rał iego.

Wpominij wm : potym na same grzechy / któ-
remis wm : on nawyższy maiestaz Boga stworce
swego obrażał / żalujże wm : za wśytkie razem /

Sposob
uzbua
dzania
skruchy
od Spo-
wiedni-
ka pod-
ny.

y za każdy z osobną / który w m: na pannieć przyi-
dzie. Potym iakoż też w m: wiele dobrego przez
cały wiek opuścił / iakoż wiele czasu nadaremnie /
w niewdzięczności wielkiej za dobrodzieystwa
iego światu wtracił. Wiec też y na zgorzienia pā-
mietay w m: ktoreś kiedy swawolnym życiem
tak wielom dał / y do złego przywodził.

A iezeli w czym iest cze / dosyc wczynienia po-
trzeba / czyn to w m: zupełnym sercem / iezeli
bydź niemoże skutkiem. Jesli też co przywrócić
abo tego przeprosić / przywróc w m: / y prze-
proś w m: Jesli sluby abo obietnice iakie wypel-
nić Bogu / czyn w m: dosyc / iezeli dlugi zostały
iakie / niech to będzie świadectwem szczęśliwe-
go zęscia y pokuty w m: rostaż w m: popłaćć.

IV.

Náco wshytko tak ślupowolnym stawił / z
takiem affekcie wshytko wczynił ślachtetny Pan /
żeśmy wshytscy będący ná on czas przy niem taki
rozsaďte dali / że z niem iuż inaczey traktować
potrzeba było. Bo gdiżieśmy rozumieli Pania
młode lekkie y w takim razie srodze potrzebo-
wane zastać / pobaczyliśmy nád spodziewanie /
mężne w niem y Chrzesciāńskie serce / gwoli cze-
mu / nie iuż iako z młodziekiem / ale iako z states-
cznym Kawallerem / ná wshytko z łaski Bożey
gotowym mówić nam / y postępować daley z
niem przyšlo.

Przeto

Przeto zarazem bārzo wczesnie y rostro-
pnie / Kapłan ieden z bractwa Miłosierdzia / iak
wnosić dyskurs / iako z przyrodzenia śmierć
każdemu / iest strasna; przydał zatym te słowa:
Miłościwy Panie / daciey to w m: wspania-
łym y Pobożnym animuszem pilnie wważyć so-
bie / iako wshytka boiażn y gorzkość śmierci /
Chrystus Jezus gorzkością śmierci y meci
swoiey vmorzył / y przykładem osłodził. Mów-
że w m: z Prorokiem świętym: weźle śiebie
Panie postaw mnie / á każdego reń / niechay
walczy przeciw mnie. A iezeli z wlońności lu-
dziey gorzkość y boiażn śmierci / przez to kro-
tka noc czuć musiś / Mówże w m: z Chrystu-
sem Pānem do Boga Oycā / Oycze niebieści / nie
tak iako ia chce / ale iako ty każesz. Niech się dziecie
wola twoia święta nádemna.

V.

Ná to rzecze Pan Troyl. Ah wiecey mi nie
rowno trapią nieprawości moie / niż wtrata
Sdrowia y tak bliska śmierć moia! O iakom ia
niegodnie te osiinaście lat wieku moiego prze-
żył / o iakom ia zle poznał Sławiciela moiego. O
iakom był niegodzien y niewdzięchen dobro-
dzieystw iego / iakom przeciwny y nie posłuszny
był zawżę / woley święty y przykazaniu ieg! Ży-
lem iako nie człowiek zapomniawşy samiego
siebie

Słowa
iego po-
kory pe-
ne.

siebie/ a iako wyuzdany ten/ gódzie mie tyłko zle
towarzysztwo/ albo okazyja/ albo pobudka do
złego narażila/ tamem wszytek przypadał. A
przecie mi wm: radzicie/ żebym sie ia do Boga
zbliżał. Pone me iuxta te.. O iakom ia tego ze
wsytrich miar niegodzien! Odpowie mu na to
tenże Kapłan y rzecze: Teraz wmcí przystoi
wiecey miłosierdzie Pańskie wważać/ y stoso-
wać ie z grzechami swemi/ przyznaś wm: że ie
dobroć Bosta nieśkonczenie przewyższa. Nie
dla zasług tedy/ ani dla pokuty swej własney/
ale dla dobroci Bostey spodziewać sie wm: bez-
spiecznie odpuśczenia grzechow swych możesz/
mowiac z Krolē pokutniacy. Propter nomē tuū
Domine propitiaberis peccato meo, multum est
enim. Wziął to słowo multum Pan Troyl: y
rzecze: O quām multum, O iak wielka przed Bo-
giem nieprawość moia. Tak wielka zgola/ iako
ieś wielkie miłosierdzie Boga stworce moiego.

V I.

Rzecz mu zaś w tym drugi: Uczyń Wm:
Testament/ żebys wm: napotym o samey tyłko
dušy iuż myślał. Wielce rad uczynie to/ rzecze
nabożne Panie/ y zarazem wyiawšy z Kieſze-
nie cedule iakaś/ Testament/ z dſiwną wwa-
gą y rostro-
pnością
czyni.
dyktować począł/ w którym
ieś sie czemu zaſdziwić/ że tak porządnie mogł
o wszy-

o wszytkim mógł pámietać/ ná coby drugiemu
w takowym razie/ y baczenia y pámieci nie
zstało.

Duſze naprzód wypowiedzieć trudno/ iako
wdzięcznemi y pokornemi słowy oddawa w re-
ce Stworzycielowi swemu. Potym cudowna
rzecz/ iako o każdym pámietaiac/ który do niego
należeć mogł/ albo z pokora niezwyčajną prze-
praſza/ albo wieczwornasob nágrádzac każe/ ná
te ſługi mianowicie wzgląd máiac/ którzy w
tym więzieniu powſhytek czas z niem byli. Ná
Koſcioly przytym/ ná vbogie/ ná poſagi Pa-
nieńskie iakmużny wielkie odkázuiać. Jednym
ſłowem formuiac przez ſie teſtament taki/ ná
którymby kto inſzy długo poſiedzieć musiał/ á
to wſhytko ſpieſzac ſie czynił/ żeby był ſobie czaſu
iako naywiecey do myślenia/ o ſamym tyłko Pa-
nu Bogu ochronił.

Bo zarazem odpráwiwſzy teſtament/ obro-
cił ſie ku mnie y rzekł mi: Teſtament mamy/ wſhy-
tká iuż myśl nápotym o ſamey tyłko dušy niech
bedzie: Coż wiecey Uczye radziſz mi wm: czy-
nić/ dla vperwienia zbáwienia mego. Dobrze
rzekłem mu kiedy teſtament gotow/ y iuż inſzey
przeſzkody memaſz. Oddayże ſie Wm: w całe
Jezusowi ſwoiemu. Odpowie mi: z duſze y ſer-
decznie oddaie. Dáruje wm: wſzytkiego ſie-
bie zbá-

bie Zbawicielowi swemu: Odpowie mi: Darius. Stańże się Wm: mój namilśy Panie Troylu wszytek całe iego nie czyi inszy na wieki. Rzekł mi na to pobożny Pan: Chce byś wszytek a wszytek. Lecz iako to byś może/gdyś ja był po wszytkie czasy nieprzyjacielem y nie wdzięcznikiem iego:

Zdało się nam potym/dla perwności y swiadcstwa lepszego/ żeby testament świeżo uczyniony przy wszytkich głosno sam czytał. Co gdy czyni z wielką ochotą/ skoro już ten punkt gdzie duszę swoją oddawa Panu Bogu przeczytał/ przybliżając się ku mnie po ścichu rzecze: zstrony ciała wzmiątki nie czynia/ gdyż to nie jest już moje/ niech z niem czynią co chcą. O toli go ja przecie równo z duszą oddałem Stworcy mojej. Oycze/ a będziesz mi to ważno/ kiedy tak niegodną rzecz ofiarowa Naiestatowi iego: Jako nie ma być ważno/ odpowiedziałem na to: A o wszem oddawając się z duszą y z ciałem Stworcy cielowi swemu/wdzięczniejszyś mu ofiarą za pomoc iego zostaniesz.

VII.

Kiedy zaś się legata pisał/ y to co komu odkazywał przeczytał/ postrzegłszy/ że z pokory swej rzeczy niektóre wspominał/ któreby były sławie iego szkodzić na potym mogły. Przeto

smymu

Pokorą
iego, z
ktorey
nie ma
wzglę-
du na
sława
sna.

smymu zgodnie taką przestrożę dałi. Miłościwy Panie: Jako sumnienie Wm: z łaski Bożej zostawa czyste/ niech czysta/ y nienaruszona sława po Wm: zostawa. Na co on wśmieczał się szercze: Wiac honoru teraz/ y sławy świeckiej/ która dymie jest/ y cienie próżny przestrzegac beda: Niechay dusza się zbawi/ a niech zginie to wszytko cokolwiek we mnie było próżnego/ y światowego. Jeżeli zaś honor według slepego światła/ wścerbek iaki wczym wezmie y to samo w nagrodę/ y dość uczynienie grzechom moich niech poydzie. Tak tedy przeczytany Testament/ zapieczętował/ y komu należało porządnie oddał. A widząc się wolniejszy ku mnie się obracając pocznie właśnie te słowa mówić:

Oycze iam się już nie raz z łaski Bożej w tym więzieniu spowiadał/ y czynilem nawet do żywotnie spowiedź niedawno teraz od dzieciństwa moiego: Jednak to wszytko nie jest nic/ w ogłodem wewnętrznego światła/ y tej skruchy która teraz z łaski Boga moiego na sercu czuła. Inśza to jest rzecz widze spowiadać się przed śmiercią/ przy nadziei żywota/ a inśza mając już oczywście przed sobą. Przeto pilnie iak prosić/ żeby się znówu przedemną do żywotnie spowiadać mógł/ y roztęzał z gory przynieść sobie

C2

bie per

bie pewną Książeczkę/gdzie sposobu dobrej spowiedzi ucza. A to mu była pobożna Matka przed dni kłosa przyniosła.

VIII.

Spowiedzi
iego dziwna y
świątła
Boskie-
go pełna

Zaczął tedy moga rzec dziwna y rzadko słychana spowiedź młodzieniaszek miłością Bożą wszytek już palący. O ktorey wie Bog moy / że gdybym to wszystko wypisać mógł / com godnego y osobnego w niej widział (iako na to dozwolenie zupełne od samegoż mam) byloby się za prawdę nie iednemu Rzymowi / ale wszytkiej Włoskiej ziemi czemu zadziwić / y z Penitentą za czasów naszych takiego cieszyć. Bo co się tknie wysmienitego y cudowneg prawie sposobu spowiadania się z każdej namniejszy rzeczy do nayskrzypszych myśli / słow / okoliczności / y skłonności nawet w rodzonych naturze ludzkiej: zdało mi się że zakonnik / ktory się przez wszytek wiek dobrze spowiadać uczył / abo Theolog / wielkim od Boga światłem oświeconego słuchał / że wszełaż liczba y różnicami grzechow. A to wszystko z pamięcią taką / że namniejszy tego słowa przydawać abo go pytać nie trzeba było. Zastanawiał się tylko kiedy mu strumienia miły twarz oblewały / ktore on co raz przedko otarłszy do spowiedzi znówu się wracał / a po kilku króć ciężko y niezmiernie wzdychając mówił:

Oycze

Oycze moy drogi: O iako to BOG tak cierpliw y łaskawy zemna był! Niechże będzie po wszystkie wieczność błogosławiony tylekroć / ilem go ia razy po wszystkie wiek moy nieśczęśliwy obrażał. Słowa zaśie ktoremi nie ogradzając nigdy lecz obiaśniając tylko winy swoje na samego siebie przed Bogiem skarżył / były troskliwe / z tak gorącym duchem wyrzeczone / iż znać było z twarzy / że serdeczny iakis y nieznosny wewnętrznie cierpiał. Gwoli czemu gdy wodki pełnej dla młodości był pogorowiu / ktorom mu ie coś wspomniał; oh moy Oycze / rzecze mi / tenby ieden posilek / y ta by mi ochłoda była / gdyby się we mnie / to tak nieprawe / y niewdzięczne Bogu moiemu serce rozsiadło y rozstąpiło / tak by się podobno nagrodziły iakozkolwiek Bogu / y Panu memu / zniewagi wielkie / y krzywdy iego / alec wyznawam / że na żal moy nieznosny ięszceby mało y na tym było. Wiedząc ia tedy że się wszytek prawie we łzy rozstąpił / a płacz nieznosny co raz daley w niem wzmagal / aczże się dziwnie z Aniolami świętymi w niebie / z takiej iego pokuty cieszył / a tolim się ośmielił / y przestrzegłem go / żeby się tak zbyt nie trapił / a ostatek też miłosierdzia Pańskiego zlecał. A on mi na to. Oycze cały żywot strawiłem na obrażaniu Majestatu Bożego / a

Zal serdeczny
skrucenia
iego.

C3

niemam

niemam też żebrac przez iedno godzinę z płaczem miłosierdzia v niego / tak długi czas grzeszenia / a tak krotki pokutowania / y żalu mego. Zastużyły już widze y to nowe karanie te tak wielkie grzechy przed Bogiem moje / że y czasu tak wiele nie mam / żebym ie przynamniey tak zupełnie iako na sercu mam wyznał. Słusznie mi się to dzieie / że straciwszy ia tak wiele czasu / z nieporównaną szkodą zbawienia mego / toż zbawienie / y teraznięyszą naprawę iego oddala się ode mnie. Widzieć ia to moy Oycze / że w m: wspomnianiem tych złości moich / vprzykrzonym być moge. Śmiesz w m: iednak dla miłości Bożej ten niewczas dla pozyskania tey niedzney dusze / za którą też Zbawiciel Krew świętą przelał. Za wielką to przysługę w m: Bog przyimie / A ia gdy mietenże Odkupiciel moy za staraniem świętych tobliwym w mci na miejscu zbawienia stawi / zawdzięczać też w m: wiecznie dobrodzieiństwo to bede.

Spowie-
dnika
sámego
do płá-
czu po-
budza.

A tak widząc ia postáremu że go w zbytnie płáczu hámorować trudno / y iam się też sam dalej żadną miarą zatrzymać nie mogł / żem też rzewno płakać z niem poczał. Co on postrzegłszy vkrócił płacz zarazem / y rzekł mi: Oycze płacześ w m: a nie sam siebie / ale mnie / nie chcesz iednak żebym y ia za się sam płakał. A tak obádwá

obádwá vmilkliśmy troche / on się znowu do Spowiedzi powrócił / która z iednakim záwsze áffektem / y żalem konczył. Nakázuiać mi przy tym rzeczy niektóre / y poselsstwa różne / którym miał sprawować imieniem iego / którym ia na osobney karcie spisował sobie / a on kłecząc z wielką iakąś pocięką swoją kálamarz w rektu swych trzymał / a skórom co nápiśał / to zarazem czytaiąc / y całuiąc łzami co raz polewał.

I X.

W tym iednak wszytkiem / w żadney inšzey rzeczy / nie stárzył na się z takim áffektem / iako w tych defektach / które mu się w młodości iego zstrony mienšánowania Jeymci Panięci Mátki przydały. Wypisac trudno z iakiem żalem wyliczając różne wrażyie / oplatiwał w tym razie wszytkie stárgi z osobną swoje. Bo zacząwszy spowiedz / od dzieciństwa samego / kiedy przyszło do tego punktu rzekł mi właśnie te słowa: Oycze obrażałem ia zbyt wielką grzechów Bogá y stwórcę mego / a toli mia żaden z nich tak bázro nie trapi teraz iako to / żem ia tak wielkie macierzynskiej miłości stárania / y cierpliwości / które y tak pobożna y miłuiąca Mátká używała około ćwiczenia y wychowania mego w dobre sobie obracać niechciał.

Oná począwszy od dzieciństwa moiego / od-
dała mia

Nay-
większą
mu zá-
łość nie-
uśáno-
wanie
Mátki
zádać.

Wychowanie
iako mę
przysły
ne Ma-
ska da-
wała.

dała mie na ćwiczenie w naukach y pobożności/
uczonym y świętobliwym mistrzom / którzy
mie aż do lat 16. uczyli różnych nauk / któreby
mi byli do wszelkiego przystoynego na świecie
życia pomocne być mogły. Uczono mie przytym
y przykładem y pogrozkami / y łagodnością / y
sposobami rozmaitemi Cnot Chrześciańskich
y obyczajow Szlacheckich / iakom sobie na po-
tym większych lat doczekałszy miał postępować.
Jednak tym wszystkim serce iey macierzyn-
skie wkontentować sie nigdy ze mnie nie mogło.
Kto wypowie / iako we dnie y w nocy przemys-
lała wstawicznie około pomnożenia w Chrze-
ściańskich cnotach y naukach postępu mego /
dodając mi zawsze dostatek Ksiąg / y wszystkiego
cokolwiek mi do przystoyney zabawy wczasu /
abo rekreacyey należeć mogło. Co o rzeczach /
abo zabawach duchownych rzeka: iako mi śmia-
łowala Księgi duchowne / Kazania / nabożeń-
stwa / a naderowytko rozmowy z ludźmi pobo-
żnymi y zakonnnymi. Przywodząc mie do Spo-
wiedzi świętey napominaniem swoim / a prze-
strzegając tego / żebym nie tylko świętą woczy-
stego / ale y miesiąca nawet żadnego nie opu-
ścił bez tego Sakramentu. A do tego nawet
dzisieyszego dnia / w tak wielkiem vtrapieniu
będąc / które teraz ponosi z przypadku mego /
niezapom-

niezapomniała pobożna Matka / starac sie z pil-
nością / żebym sie był poiednal iako naylepiey z
Bogiem. Nawet iezeli wmi: zechcesz weyrzec w
niektore pisma które po mnie zostana / znay-
dziesz wmi: reka iey pisane sposoby różne iakom
miał / w tym więzieniu moim z wielką zasługą
y pożytkiem duchownym bez testnice czas tra-
wić. Te zaś rzeczy / w których mie za podana o-
kazya strofowała y przestrzegala / są niezliczo-
ne. Potim był mnieyszy surowością czasem też
y biciem / zawsze mie na oku y wodzy miała. Sko-
rom zaś podrost / łagodnością / obietnicami / pro-
śbami / a częstokroć y obfitemi łzami (które są
teraz ciężkie w sercu moim postrzały) zawsze
mie ku wszystkiemu dobremu wiodła. Starala
sie z pilnością żeby mie przy bierzmowaniu trzy-
maal Ociec Philip z którym za staraniem iey
miałem potym osobną przyiaźń y zachowanie.
Ona mi iako mogąc złych przykładow bronio-
ła / żebym ich był nie wiedział / chowając mie w
domu / iako w klasztorze iakim. Nigdy zgola o-
ne błogosławione wsta nie wstawaly / gdy mi we
dnie y w nocy wstawicznie mawiała: Trojlu
Synu boy sie Boga / Służ Bogu / na tom ia cie
zrodzila. Gwoli czemu niedowierzaiąc młodo-
ści moiey sama małetnościami zawiadowala /
a żadnego Zakonu / żadnego moge rzec klasztoru

Był to
B. Phi-
lip Nea-
rym.

Pobożno-
ściy bo-
iażni
Bożej
iako po
Matka
pobożna
uczyla.

D

w Rzym

w Rzymie / y gdzie sie tylko obrocila nie bylo /
gdzieby mia pierwsze ialmużny czyniac ośiarom
ss. y modlitwom ludzi zakonnych nie zalecala.
Ledwie sie kiedy pokazal w domu zakonnik iaki/
zapominaiac prawie samey siebie / o mnie tylko
pominiala. Skoro tylko potkala Kaplany iacie/
to zarazem prosila / Oycowie pomniycie tez
prosze w modlitwach swoich na Syna mego.

X.

A iam niewdzieczny y zakamiaty na takowe
prace y dobrodzieystwa iey od szesnastego roku
zaraz / za takowa milosc / tak wielka zloscia pla-
cic iey poczal / wyiedzaiac precz z domu / slowy
ia zniewazaiac / y uczynkami takimi trapiac /
ze kiedy ia moy Oycze wspomnie na iey lzy bole-
sne / ktore wedniey w nocy wylewala dla pozy-
skania mego / na mdlosci czeste / o ktore iey
przychodzilo z przyczyny moiey / radem teraz tey
smierci / ktora zda mi sie ze iakakolwiek czastke
tak zlosliwych postepkow moich wyplacic mo-
ge. A lubom sie ia precz od niey iako odludek /
y wyrodek iaki odlaczyl / ona przecie nieprzesza-
wala nigdy / to przez listy / to przez karteczki / to
przez inne poselstwa y wynalazki rozne odwo-
dzic mie od zlego towarzystwa / proszac / zakli-
naiac / y wymyslneimi prosbami do dobrego mie
wiodac. Ktoby temu wierzyl / ze mi nawet y
w polu

w polu nie raz drogo zajeżdżając / zapomniat
wszy macierzynstey powagi swoiey padala do
nog / przypominaiac Chrystusa / zebym sie byl
do niego wrocil / a to nic wiecey wważyć chcial /
ktorey mi tez na swiecie rzeczy niedostawalo /
zem tak po desperacku / zapomniawszy nie tylko
Boga / ale y zdrowia / honoru / maietnosci / na
srod prawie sie puscil. A tey prosby y napomis-
niania / nigdy bez wylania obfitego lez macie-
zynstkich nie bylo / z kad tez czase mnie zamiecha-
wszy / obracala sie do Boga / proszac ognistemi
iakiemis slowy / zeby mie on z niestopnzoney do-
broci sam nawrocil ku sobie. Przydam y to na
koniec y prawdziwie rzec moze / ze y do tey osta-
tniey godziny moiey / nigdy niezamiechala staras-
nia o kolo zbawienia mego. Bo skoro to wiezie-
nie zasial z woley Oycy swieteg / zaraz mie do
Spowiedzi swietey napominala / y potym mie
czesccia przez nabożne Kiegi / czesccia przez Za-
konniki wstawicznie do tego wiodla / y sprawi-
la / ze tez y ia kiedykolwiek w jobie sie sa prze-
czal. Nie mogl zgoła nikt wyciagac po Niatce
dobroczynnosci zadney / ktoreyby ona dla mnie
rzecz sama nie uczynila. A ia miastko pociechy /
y dziekczynienia / a to teraz gorzki / y nieszczesli-
wy żywot iey czynia. O niechże mi to z niestop-
nzoney dobroci swoiey tak odpusci dobrotliwy

D 2

Pan/

Pokorá
wielka
Mátki
iego.

Pani/ iakoż żąd gorzki/ y serdeczny ból cierpie/
niech też y ten z dobroci swoiey żal za pokutę y
dosyć uczynienie grzechow mych przymie/ który
ona z mey śmierci w sercu macierzynstym czuie.
Tym sposobem pelen żalu już będąc/ wyrzy w
niebo y rzecze: Oycze/ ponieważ Bog sam la-
sti tey opłakania grzechow moich nie broni/ o-
to z serca oświadczam maieństowu Bożiemu
iego że serdeczny żal mam za grzechy moje. A le-
dwie to wyrzekłszy/ właśnie iako zebrana y zgo-
towana już dawno rzeka lez/ strumieniami wy-
lewac pocznie/ że mi ieden nawet/ w sukni rektaw
właśnie iako náywiększym deszczem zmoczony
w skroś został.

X I.

Na co ia patrzac/ (a płaczu onego iakoś o-
pulquadranśa było) obawialem się żeby tam
był nie skonal/ y rzekłem mu cieśnac go: Panie
Troylu moy drogi vspokooy się już Wm: na wo-
ła Bożę. Już się Wm: też nie trap spuszczać
się w ostatku na miłosierdzie iego. A on mi rze-
cze: Uperwiam w tym Wm: moy Oycze/ y o-
świadczam przed Bogiem/ żeć nie boleis nad
śmiercią moią/ ale żaluję że wszytkiey dusze/ są
mey tylko obrązy Bożey/ y owšem dufam mo-
cno nie skonczoney dobroci iego/ iż mi da z to
serca/ że nie tylko niezapłaczo nad śmiercią mo-
ią/ ale

ią/ ale się przy niey nawet y na twarzcy niezmie-
nia. Płacze Oycze moy drogi/ na niešťcieszliwy
bieg żywota mego: płacze y stosuię go/ z tym tak
šťcieszliwym końcem/ niešťcieszliwy był żywot/
dusām iednak/ że šťastliwa będzie śmierć moia.
Bo iezelim w przeszłym żywocie żył/ iako nie-
przyiaciel Boga/ y Stworce mego/ a to mu te-
raz z dobroci y miłosierdzia iego vmra przyia-
cielem.

Rzekł mu na to: Wiedź żebyś Wm: z nieprzy-
iaciela Bożego przyiacielem do końca został/ do
kończ wim: Spowiedzi świętey/ a zbytniego
płaczu zaniechay. Na ktore słowa: Żaraz iako
dziecie powolne do spowiedzi się wrocil/ w tym
że właśnie punkcie/ gdzie tak dawno był prze-
stał. Czemum się ia zaprawda niepomalu zadzi-
wić musiał/ że chociażem Kieżeczka do spowie-
dzi należąca w rektu swych trzymał/ przeciem
nie mógł natraśić żaraz mieysca gdzie on był prze-
stał. A on iednak na pamięć/ wszytek bieg żywo-
ta swego/ tak porządnie powiadał/ właśnie
iako by wszytko z Rejestru czytał. Skąd zdało
mi się spytać go/ iako się też długo na te Spo-
wiedź gotował. Na co mi on odpowie: Oycze/
Jest tak wielka pamięć/ y światło wewnętrzne
ktorego mi dodaie Chrystus moy teraz/ że mi się
zda iakoby w wszytkie myśli/ skłonności/ y czyni
ki wszy-

Dziwnym od
Boga światłem
na sumieniu
obdarzo-
nym.

li wszystkie żywota mego / właśnie iako we
zwierciadle iakim cudownym widział / abo w
Kiedze iakiey obrachowane y pisane do namniey
tego słowa rzerelnie czytał.

X znać też to było w Spowiedzi iego / bo
namnieyszym słowkiem niezawadziwszy / ską-
żyl na siatać wyraźnie / y doskonałe / że go przez
strzegac w rzeczy namnieyszey nie trzeba było.
Oktom tego żem go w tym raz vpomniat / żeby
był rzeczy niektorych już powieidianych nie po-
wtarzał / rozumieiac że to on właśnie z zapá-
mietania czynił. Lecz mi on odpowiedział:
Wiem ia to dobrze moy Oycze / że niektóre rze-
czy powtarzam / ale to dla tego czynię / że iakom
ia często powtarzał złości / y zbrodnie moje za
żywota / takbym też rad powtarzał ich wyzna-
wanie przy śmierci. A iezeli wm: przytro sły-
szec powtorzone co raz te złości moje; chciey z
łaski swey pamiętać na to / że ta dusza moja / du-
sza iest grzesznika iednego / za ktora też Chrystus
Pan na krzyżu krew świętą przelał. Wiec kie-
dy tak / rzeke mu: y owsem powtarzay wm: ile-
kroć sie będzie zdało wmci / gdyżem ia nie dla
czego inzego wm: w tym przestrzegł / tylko że
rozumiał. iż w tym iaka omyłka była. Tak iest
rzecze nabożne Panie: Wielka omyłka / y bład
nadewszystkie największy był ten obrazac nawyż-
szego

tego Pana y Boga mego. Niechże będzie iako
chce. A to ia z ta pociecha vmieram / że sie nasy-
cić nie moze wyznawania moiego.

XII.

Gdzieżbym nastodży dusze moiey lekarzu /
mogl mieć tysiącami izytkow / ktoremibym po
wszystkim świecie grzechy moje wyznawał.
Gdzieżbym mogl mieć tysiąc tysięcy oczu / że-
bym niemi za nieprawości moje / wiecznie y
gorzko płakał. Tysiące y miliony serc / żeby
złosciami memi po wszystkie wieki nadewszystko
sie brzydził. Znam siebydż y wyznawam siebydż
grzesznikiem wielkiem / y chce vmrzeć grzeszni-
kiem / lecz grzesznikiem przez łaskę Boga mego
skruszonym / ktoremu mieć ostatni pogrzeb / nie
gdzie indziej tylko we łzach własnych przystoi.
Zdało mi sie nie iako od człowieka / ale od Sera-
finá iakiego wyrzeczone te słowa / na ktore już
nie mogłem powtore dłużej lez wstrzymać.
On to widząc / a niezmiernie sam płacząc nako-
niec rzecze: O szczęśliwy pogrzebie moy / do kto-
regu też przykładai sie lzy niewinne slug Bo-
żych. Nie należy wm: płacz ten moy Oycze / tyl-
ko z politowania nad duszą moją / duszą iedną
że z mieszań z moimi wespól / te łaplanskie lzy
dla miłości Chrystusowey wylane / doskonałe
obmyia wszystkie zmazy nieczystego sumienia
mego. Tak

Wdzi-
czne y
miłości
Boskiej
pełne
słowa.

Tak skorosmy obadwa spolnie płacząc vmil
fli/ postzegłszy on że się znacznie czas trócił rze-
cze: Już tedy czas mój Oycze / żebyś wm: ta-
moca ktoras od Boga wziął do związania y ro-
związania grzechow ludzkich na ziemi / y moie
też rozwiązał. O pokucie proś y rozgrzeszenie.
Dalem mu tedy absolutia na kształt miłosciwe-
go lata/ według przywileju od Stolicy Apo-
stolskiej Bractwu miłosierdzia pozwolonego/
a pokucie skoro odprawił/ z niewymownym af-
fektrem/ za rozkazaniem moim/ na trzesle vsiadł/
gdzie odpocząwszy troche/ nie przykrząc się mło-
dzeniaśkow/ poczęłem mu zlekka w te słowa
mówić. Panie Troylu mój drogi: Ten Chry-
stus na ktorego wm: często / na tym krzyżu po-
gladaś/ trzech rzeczy teraz chce po wmci/ żebyś
mu wm: przez nie miłość swoia oświadczył.

XIII.

Piekna
Spowie
dniká ie
go do
śmierci
przesło
gá.

Chce tego naprzód / żebyś wm: na to páz-
miał/ że on w młodym y kwitnacym wieku/
dla miłości nas wszystkich vmął / żebyś y wm:
tego na ten czas przed się też nie bral/ że y wmci
także w młodym wieku vmierać przyjdzie.

Druga/ tenże Pan y Zbawiciel nasz / vmął
śmiercią nieprzyrodzoną/ ale przez rece niespra-
wiedliwych y niebożnych ludzi sobie zadaną.
Więc też y wmci: niech się nie zda rzecz niesłu-
śna abo

śna/ abo nieznosna / z woli y przezyrzenia Bo-
skiego przez ludzi/ nie iuz niebożnych/ abo nieży-
czliwych wmci: ale tylko sprawiedliwości świa-
tey dla dobra pospolitego przestrzegających
vmrzeć.

Trzecia y ostatnia. Vmął Zbawiciel świa-
ta śmiercią ze wszystkich najsromotniejszy/ kto-
ra na on czas w świecie być mogła. Zład y wm:
pocięcha nieposlednią brać możesz/ gdy nie zwy-
czayna śmiercią/ nie na łożku/ y w domu swoim/
ale przez dekret sprawiedliwości w oczach wie-
lu maś vmrzeć. Wsiaruiac temuż Zbawicielowi
y stworcy swemu/ sam prawie kwiat / y naye-
psha cząstka wieku swojego. A to zaśie że sromo-
tna w oczach ludzkich śmiercią vmierać bedziesz
w nagroda to wmci y doścuczynienie za grze-
chy przyjdzie/ przez co też wm: za pomocą Pán-
ską hanby y sromoty wieczney na dzień strąśli-
wy sądu Boskiego wydziesz. Zwłascza że ta wm:
śmierć nie ma bydź na zwyczajnym mieyscu/ na
moście wielkiem/ ale prywatnie tylko na dole
w Zamku iako iest zwyczaj z ludźmi zacnemi/
to iest z rownią wmci.

XIV.

Skorom tego domowił: On mi zaraz od-
powie wesola twarz: Oycze / co sie tknie przed
strogi pierwszey; vmieram z chęcią w tym wie-
ku mło-

Przy-
mie

ich mile

y każda

z osobną

rozbię

tu młodym/á naywiecey dla tego/ że iuż pewien
y bezpieczen zostanę że nie bede obrażał wiecey
Boga y Serworce mego. Gwoli czemu osiarnis
mu wszytek wiel/ wszytkie lata żywota mego/ y
owsem tysiąc lat/ tysiąc wieków/ gdyby
w mocy moiey bydz mogły.

Z strony wtorego punktu: Obroca za po-
mocą Pańską to co się muszę dziać będzie/ w do-
browolność y cnotę/ á mając iuż koniecznie
vmrzeć/ bede się starał rozumnie vmrzeć y do-
browolnie. A nakoniec w ostatniej radzie y prze-
srodze wmcí: radbym Wyrze sromotniejszy
nierówno śmierci/ y vmierać iawnie/ w oczach
wszytkiego miastá/ byłoby mi z większą iakąs po-
ciechą moją/ gdyżbym się tak spodziewał/ że
by się ta iawną pokuta iawne pogorszenie na-
grodzić mogło. A wie Bog mój że ja żadney
z tego folgi ani pociechy nie mam/ że trącać mi
prywatnie/ ochraniają w tym honorem mego.
Jeśli iednak koniecznie tak władzono/ nie zbra-
mam się bynamniej/ á Pan mój dobra y goto-
wa na wszystko wola odemnie przyjmie.

XV.

Tu się ozwał ieden pobożnego żywota ślá-
chcic/ ktory tamże z nami był/ y rzekł mi: barzo
to wam: światobliwie czynić raczyś/ podając
się całę na wola Pańską/ ponieważ Pan Bog
różne

rozne ma drogi/ ktorými nie iednakó wszytkich
którzy są ięć prowadzi do zbawienia wiekni-
go. A kto wie/ ieżeli byś wam: śmierciá inakszą
zchodząc z tego świata był zbawion.

C wiem iá dobrze/ odpowie mi Pan Troyl:
żebym iá był prosto zarazem do piekła poszedł.
A wie wam: iako ziemna w tym razie Pan y Bog
mój postąpił. Tak właśnie iako zwykł czynić
łowiec ábo myśliwiec iaki/ kiedy chce dziłkiego
zwierza/ ále całkiem y żywcem w sieci mieć.
Więc przestrzega z pilnością tego żeby od psow
nie poskarpány/ strzala ábo ośczeniem nie obró-
żony/ sidlem ábo siecią nie wduszony w ręce się
dostał. Gwoli czemu zabiegając z różnych stron/
zwierzeciu onemu/ żadnych sidel niestawia/ za-
dnych psow nie wypuszcza/ y postrzalamo za-
dnych nieużywa tylko że otrzykiem/ á czasem też
pociściem iakiem nieszkodliwym/ na warowne
y dobrze ogrodzone miejsce nagania/ gdzie sam
niewiedząc iako zwierz w ręce wpadł/ dopie-
ro się żywcem myśliwcowi dostawa. Tedyć y
iá podobnie byłem tym zwierzem/ tyś mi iako
łaskawy myśliwiec iaki/ z tey y owej strony
przeymował o dobry JEzu/ áleś mi chciał
mieć żywcem/ iuż nie tylko zdrowego/ ále y zbá-
wionego: A niechciałeś dopuścić/ żeby była
przygoda ktora/ przed czasem zdrowie odjąć mi

Pis-
kny y
miłości
pełnym
podobie
śnem o
patrz-
ność Bo-
ska, ako-
to siebie
wyraża.

mogła / zachowując mie / od tak wiela ołazy
śmierci / na którym sie ia po tak wielekroć nara-
żał w młodości moiej. Tylkoś mia z dobrotli-
wych rąk twoich / dopuszczaniem strąunkow / y
kłopotow niektorych / właśnie iako pociskami
lekkiem strąśał: tylkoś mia właśnie iako okrzy-
kiem iakim / przez nądychnienia / przez przykłady
cudze / przez nąpominania stąrszych / do siebie
wabił. To mi teraz nądewszystko żalostna / żem
był na ten słodki twoy powab prawie zkąmies-
niał. Jednąk co za dzim / iezelim ia zgimiony y
wtopiony bez pąmici do tych czas / we złości le-
żał. A toli mie gdym ia o tym nie myślał / prze-
wiodł do takowego końca / nieśkonczona do-
broć y ląstka iego / gdy mie na takowy raz ną-
wiodł / z kąd pociechy ani nądzieie żadney nie
moge mieć / tylko vdać sie do samego ciebie mi-
łosńitku dńs ludzkich / O dobry JEzu. Przy-
muszony w prawdzie do tego iestem / kiedyś sie
iednąk sposobem takim w rące twoie iuż dostal /
kontentuić sie / y tegobym iuż szczęścia z żadnym
inśym nie mieniał.

XVI.

Na to mu rzekł z nas ieden: Tak iest / dobrze
to wm: mowi / y pobożnie wważać racysz:
Taka iednąk iest dobroć Bostka / że y zmusu cza-
sem od nas wycisnione sprawy / dobra iednąk
wola

wola od nas przyiete y onemu ofiarowane che-
tnie od nas przyjmie. Coś podobnego o Chry-
stusie Pąnu / nąuczaić Theologowie. Bo ácz-
kolwiek Chrystus Pan miał wyraźny mandat /
y przykazanie śmierci / od Boga Oycą / przecie
iednąk wiara wczy / y tak iest że on postaremu
śmierć podał. Ponieważ Izaiasz Prorok wy-
rażnie mowi: Oblatus est quia ipse voluit. Ofia-
rowany iest / ábowiem sam chciał. Czego po-
twierdzając ieden z nąszych Oycow / kilka inśych
przykładow zażył / na ostatek ty konkludowal / y
pokazał to / iako sie rzecz poniewolna y przymu-
siona w dobrowolną przemienić moze / y tym
wielekhey zasługi bydy / im sie z wielką przeciw
Bogu miłością dzieie.

A Pan Troyl nic nie mieszkając rzecze. Pro-
szę tedy Wmćiow / żebyście mia z ląstki swej spo-
sobu nąuczyc chćieli / iakoby sie y mnie ta ponie-
wolna śmierć / dobrowolną stąć mogła. Na co
ieden z teyże kompaniey z politowania rzecze.
Kąždy w tym wmći vsluży z chćię / iednąk oto
nam idzie / że nązbyt dlugo trądziemy / y dlugie-
mi rozmowami przykrzemy sie wmći. Na to on
rzecze: Oycowie drodzy / y dobrodzieie moi /
wielką y owśię ochłoda z takich nąuk y rozmow
wmćiow biorę / zacząym też vprzykrzenia na-
mnieyszego nie czuio. A toliśmy przecie folgu-

iac mu / w milki w sycy. On iednak namnię so-
bie odpoczytku nie dając rzecze: Radbym ie-
szcze z moim Dycem Duchownym mówił: A kła-
knawszy podle mnie / rzecze: Chciałbym moy
drogi Dycze niektóre rzeczy ieszczę rzetelniey na
Spowiedzi świętey wyrazić / nad to y drugie
które sobie przypomniał / przydać. Czego gdym
mu koniecznie bronił / powiadać że już nadzie-
ia w miłosierdziu Pańskim / namnię tego nie
trzeba było. On żalownie westchnawszy rzecze:
Dycze y niechceś mi wm: życzyć / tey ostatnię
pociechy żywota mego / żebym się mógł nasyć
wyznawanię iako nayszczęśliwszym wszystkim krzywd
Najlepszemu Bostiego. A do tego a za wm: nie
pomniś / żeśmy sposob pokuty między sobą na-
mówić mieli. Na com mu ia rzekł: a toż ta po-
kuta niech będzie / Umarzec przymuiac w dzie-
cznie ten gorzki kielich śmierci z rąk Pańskich
osiadując ia z serca / za pokutę y dościnczynienie
grzechow swych przeszłych. Odpowie mi. Osi-
adując sercem y wsty / y żalując wszystkie dusze / że
tey nocy tyśiącą głów nie mam / któreby mi dzi-
ś iay razem wciete były / y wyznawam / że ta po-
kuta nie iest porównana z grzechami memi / ie-
dnak iż na ten czas wiecey osiadować nie moga-
to tylko czynię wznawiając toż samo / z dobro-
dzieystwa y łaski Bawiciela mego. Dobrze rze-
klem mu

Śmierć
swoje za
pokutę
za grze-
chy me-
nie osi-
adując.

Klem mu: wiec na ten czas kiedy wm: będziesz
świe podawał na śmierć / mów tak wm: zupeł-
nem sercem: Panie tym Aktem oświadczam się
teraz / przed tobą Panem y Bogiem moim / że w
tey iedney głowie / y w tym iednym zdrowiu po-
tysiąć głowe y zdrowie kładę za grzechy
moie / a że to wszystko mało ieszczę iest na mnie.
Jednak wm: zapomniś pewnie tego na ten czas
A toli Pan Bog / y ten Akt terazniejszy od wm:
przyimie. Boc to wielka pokuta na człowieka
śmierć.

Na co on zaraz moim sercem odpowie:
Ja o sobie trzymać tak wiele nie bę / dufam ie-
dnak Bogu mojemu / że mi to y przy śmierci na-
wet z pamięci nie wymiśnie / a iezeliby inaczej by-
ło proszę przypomni mi wiec wm: a gorowym
mnie w wykonaniu wszystkiego znajdiesz. A
tym czasem / proszę już o co innego / a pretko bo-
mi czas leci. Na co mu rzekł: spuść to wm: sta-
ranie na mnie / już ia wm: będę przypominał /
cobyś wm: mógł myśleć / albo czynić / do osta-
tniego kresu żywota swego.

XVII.

A tym czasem zawezmiy wm: ściśła przy-
iaż / z świętym Anyolem stróżem / prosząc na
przód odpuśzczenia v niego / za tak małą w dzie-
czność po wszystkie czas żywota swego / za tak
pilną

Nabo-
żeńswo
do Any-
ła Stro-
żę.

przed
śmier-
cia wo-
zbudza
w nim
Spowie-
dnik.

pilną/ wierną/ cierpliwą straż y opiekę jego. Na które słowa słachetne Pania padłszy na kolana żarącem rzecze: Proszę odpuszczenia tej tak wielkiej niewdzięczności za tak wielką dobroć/ y miłość łaskawego obrońcy y strożamego/ co wyrzekłszy w ręce mieczu iąc znowu na krzesło vsiadł. Mówi mu tedy dalej: Wierz mi wm: że jeżeli kiedyś Anioł S. stroż tedy naywiecey teraz ma osobliwe staranie/ y pilnie też obecnie wm: sprawując bez wątpienia/ te wszystkie skutki/ które wm: z łaski Pańskiej znacznie w sobie czuć możesz.

A to naprzód cząrtu przekletemu wśhelatęgo przystępu broni odwracając wszelkie napaśdy przeklętych duchow/ które miaby do zbawienia wm: przeszkoda iakąkolwiek bydy mogli.

Druga/ strucha y nabożeństwem serce wm: wstawicznie napełnia/ dodawając wm: tego miastwa/ y tej gotowości na wola Pańską.

Trzecia/ On wm: bez wątpienia lekka czyni/ to boiaśń śmierci/ to gotowanie na śmierć/ y śmierć sama na koniec przysła.

Czwarta/ On z pilnością/ y życzliwością nieporównaną wszystkie wm: potrzeby y niedostatki stawia/ przed maieństwem Pańskim. On modlitwy vzdychania. on lzy y wszystkie zgola nabożne Aktry na kupa zbiera/ tak że z nich
wm: ja-

wm: żaden w oczach ludzkich nie zginie.

Piąta/ z wyższemi Aniołami bez przestanku traktuje/ żeby wm: vpraśiali skuteczne łaski/ należące do zbawienia wiecznego/ a naywiecey po mocy żada v Michała świętego/ żeby wm: bronil od Czartá zlego. Owo zgola y mnie samego nawet nie zapomina przy wm: vpraśając mi łaskę/ żebym wm: zostawał godnym instrumen-tem do zbawienia y ratunku teraźniejszego.

Pozdrowię wm: tak wiernego strożá y opiekuna swego/ mówiąc zámna te słowa: Angele Dei, Anyele Boży/ odemnie taką niewdzięcznością poznany y śanowany/ qui Custos es mei, który jesteś y byłeś strożem/ dobrodzieiem y opiekunem moim/ me tibi commissum, mnie tobie poruczonego/ człeká złośliwego y niegodnego/ lecz z miłosierdzia y łaski Bożej: Peccatorem contritum, grzesznika za pomocą twoją inż struszonego: Pietate superna, Twoją niebieską litością/ to śmierć zasłużoną za grzechy moje/ y ten ostatni kres żywota mego: Illumina, protege, salua, & gubernas, Amen. oświecaj/ broń/ strzeż/ y sprawuj do żywota wiecznego. Amen.

Powtórzył te ábo tym podobne słowa po- bożny młodzian z wielkiem áffektem/ y niekontentując się raz/ cokolwiek mu się czasu o- troić mogło/ do dziesiątka rázow toż czynił/ y
powia-

powiadał tak że w żadnym innym nabożeństwie do tad tak wielkiej ochłody nie uczul w sercu swoim.

Także nabożenstwo do N. s. i. a. na Krzci ciela y s. Pawła.
 Potym mu mowię dalej: Tak z Aniołem świętym ścisła przyiażń zawziawszy/ weźmiy w m: dalszą duszność ku Przenass. Pannie y Matce Bożej/ biorąc też sobie za osobliwych Pátro-
 N. s. i. a. : now dwu świętych. To iest świętego Jana Krzci ciela/ y świętego Pawła/ ktorzy także iá-
 ko y w m: na ściąg śmierć skazani byli. A toli z ta rożnica rzecze Pan Troyl na to: Ze ci bez zas-
 dney winy/ á ia za nieznosne grzechy y zbrodnie moie śmierć taką a podeym/ przeto sie też tych á tych ieższe grzechow spowiadá/ ktorych áczż sie inż spowiadał przedtym/ á toli dla zwyż mia-
 nowanych przyczyn/ rad ie z nowu powtarzam

XVIII.

Tak sie krotko wysspowiadałszy kazalé mu wsięć/ y odpocząć cokolwiek/ żebyśmy go zno-
 wu obsiadzy rozmowami cieszyli y zabawiali/ gwoli czemu przypominály mu sie niektóre wier-
 byti z Psalmow/ ktore służyć właśnie na on czas mogly. Jako ná przykład: Viam iniquitatis amo-
 ue à me, & de lege tua miserere mei Droga nie-
 prawości oddal Pannie odemnie/ y z zakonu two-
 go vżaluy sie nádemna. Suscipe seruum tuum in bonum non calumnientur me superbi. Przyimiy Pannie

Panie slugę twego w dobre/ á niech hárdzi nie potwarzają mi. Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam, & iustificationes tuas doce me. Czyń Panie miłosierdzie z slugą twoim/ á sprawiedliwości twoiey náucz mi. Bonum mihi quia humiliasti me, vt discam iustificationes tuas. Dobra mi iest Panie żeś miá vpołorzyl/ że-
 bym sie náuczyl sprawiedliwości twoich. Co-
 gnoui Domine quia æquitas iudicia tua, & in ve-
 ritate tua humiliasti me. Poznałem Panie iáko słusne sa sądy twoie/ á w prawdzie twoiey v-
 połorzyles mi. Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar. Niech będzie Panie serce moie niepokaláne/ żeby nie był zawstydzony.

XIX.

Te y inże tym podobne mieysca pisma świe-
 tego/ przypomináli mu iáko sierżetko/ rożni Ka-
 plani y Zakonnicy. A on wtym rzecze: Xadbym
 żeby sie Litanie o wssytkich ss. odprawić mogly/ á prośbę żeby im ie sam mowić mogl. A w m: wssy-
 scy chcieycie mi odpowiadać z lasti swey. Podá-
 lem mu tedy officium N. s. i. a. Panny/ nie mogąc
 go od tey pracy vvolnić/ on podle mnie kleknał/ y Litanie nabożnie zaczął. Na ktore skorosmy
 poczełi odpowiadać wssyscy/ Ora pro eo, Módl
 sie za nim/ nie było żadnego ktoryby był słowá
 te bez

te bez płaczu mówił / á nabórzye kiedy on po
kilkátroć wzdychając to mianowicie powta-
rzać począł. A mala morte. Od złey śmierci. A
poenis inferni. Od mał piekielnych / wybaw mie
Panie. A on iedną na ten czas namnięyszy lzy
nie vpuscił / y owšem kiedy y ia żalem zdierzy we
dle nieg kłeczac od płaczu także nie mogł wyrá-
żnie słow mówić / on miłostíem tręcając znał
dawał / żebym odpowiadał. Po Litaniach po-
wstaając z miejsca y wszystkich nas ciesząc twa-
rzą wosola rzekł: Tym płaczć mało y mnie wmi:
do płaczu niepobudzili / skądbym był pewnie y
Litanię nie skończył.

XX.

Prosił by nad nim modlitwy Po chwilecce zaśis zápalona gromnica w
rece wziął / y począł mi prosić żebym nad niem
modlitwy Kościelne iako bywa przy konia-
cych mówił. Záczęłem commendo te charissi-
me Frater. &c. Polecam cie namilşy brácie &c.
Prosił by nad nim modlitwy Po ktorych modlitwach Pacierz y zdrowaśnica
rya przytym y Salve Regina nabożnie zmowił.
A skorosmy znorow zaśis vśiedli / zabawialişmy
go rozni / aż też inż było ná dzien dobrze / y Nřsa
świeta nie dlugo zacząć się miała. Przed ktorą
on iedną siedząc podlemnie rzecze mi pociechu:
Oycze moy drogi / á cobym ia też zá pociechu
mogł dać ná tć czas vtrapioney Matce y dobro-
dzieyce

dzieyce moiey. Odpowiem mu: Vmrzeć dobrze
y swiatobliwie / to iey naywieřşa pociecha be-
dzie. Ná co on rzecze: A iakoż to ona będzie mo-
glá wiedzieć nieboga: Rzekłem: Odemnie y od
nas wszystkich / ktorzy tu iesteşmy świadkami
tego. Ná ktore słowa / wziąwszy mi rękę y cá-
lując ją rzecze: Prořşa Oycze duřşę mey / żebyś
ia wmi: często nawiedzał y ciesząc imieniem
moim / po tysiąctroć przeprosił / áczem ia to inż
nie raz z tego tu więzienia uczynił. A mianowi-
cie prořşę żebyś wmi: w tym á w tym ládańskim
postępku moim / o odpuszczenie prosił y ták iey
mowił: Troyl vmárty o blogostawienstwo po
śmierci wmi: prosi / dla ktorego otrzymania zá-
żywota czasu mieć nie mogł / gdyż go zá żywota
nie był godzien / y nie zástuzyl. Poleca macie-
rzynştey miłostí wmi: duřşę swoię á to iedyń y
ostatnią láşkę v wmi: vprařşa / żebyś wmi: vřázy
wsęltiey zápominając / vspokoila strapioney
ce / vřkocila cieřşti žal spuszczać się y podawać
cále ná opátrznosć y wola Bostá. A to prořşa
rácz iey wmi: ná pociechu powiedzieć / iakom ia
wsęltie ládańskie słowa / ktorem kiedy przeciw-
niey mowił obráchowal / y lzami oblał. Jakom
ia wsęltie iey dobrodzieystwa y macierzynşte
vslugi pámietał y ná nie bolał. Lecz nádevřşy-
tko iakom iey zá one nieporównán y prawdzi-
wie Krzeř

wie Chrześcijańska miłość dziękował. Proszac
iey przy tym/ żeby tym slugom/ ktorzy przy mnie
w więzieniu byli rozkazala popłacić. Przydając
to nakoniec/ że wesolo z łaski Bożej umieram/ a
naybárdziej dla tego/ że mi się zda/ iż takowa
śmierć częśc pońty odemnie Bogu/ y matce
dobrodziejce moiey zawinioney odbywam.
Co ona słysząc nadszeiła w Bogu/ że się puści na
wola Boża/ iakoż też y ia na teyże woley y vpo-
dobaniu: Pánstwu całemu inż przestał.

A o Jey Mci Pániey Bábce moiey co rzekł
O iakom iak serdecznie stárości iey! O iakowe
vtrapienie duszy iey cierpi/ z takowego przypa-
dku mego! Przeto y tey nie zapomniy w m: od-
puszczenia pokornie prosić/ żem też y iey wiele
frasunkow żadał. Także y Jego Mci Pána
Márgrabie Stryia y Opiekuna mego / prośba
nawiedz w m: odemnie także y inżych Jch Mci
Krewnych / oświadczać Jch Mciom wszy-
tkiem: Jż ze wszytkiey dusze y serca mego wszy-
tkich przepraszam/ niech przy pobożności swey
Chrześcijańskiej y pokrewney miłości przeba-
cza też cokolwiek y dárnia młodości moiey.

A gdybys też w m: Oycze moy / do miáste-
czek moich kiedykolwiek się wybrał/ y tam odpus-
zczenia po tysiąc kroć v wszytkich zebrał / żeby
też wyrozumieli niewiadze młodości moiey/
Obiecując

Obiecując to wszytkim Poddanym moim / że za
te krzymody/ y za zły przykład niezapomnie ich w
niebie nigdy/ gdybym się tam z łaski Boga moiey
go dostał.

Nie opuszczay też w m: y Jego Mci Pána
Gubernatora/ który misie tak przyiacielsko w
roznych sprawach/ podczas tego zatrzymywania
moiego stawił. A żeby mnie przed Oycem S.
Klementem Ośmym z łaski swey wyświadczył/
y to imienie moim światobliwości iego oznay-
mił/ że umieram iako powolny Syn/ y zupełnie
vkontentowany wola światobliwości iego. A
to mi na sercu/ nad tę śmierć sprawiedliwie na
mnie dekrétowana ciąży/ żem tak wiele materiy
frasunka y vtrapienia / zwłaszcza na początku
Papiestwa iego światobliwości żadał.

Prośbę przytym żeby y to Ociec święty wy-
różnie wiedział/ że ia te głowe y bycie moje do-
browolnie klade pod nogi światobliwości ie-
go / żeby mnie też Oycowstiem błogosławień-
stwem swoim vposledzać nie raczył/ gdyż ia to
za naywiększą y ostatnią pociechę mam / że ta
śmierć moia y sprawiedliwy dekrét światobli-
wości iego/ wszytkiemu Pánstwu iego przestro-
ga y przykładem być może. Ależkolwiek wiem że
ta nawet śmierć iak łaskawemu sercu światobli-
wości iego uczynić dosyć iakoby rad nie moge

Będąc

P. Gu-
bernato
ra.

Tinfe
pokre-
wne.

T Podd
ne swo
ie.

Ná oślá
tek y Oy
cá swię-
tego, od
ktorego
dekrét
śmierci
z wielką
pokorą
przy-
muję.

Badac on bowiem Pasterzem y Oycem moim/
nie badzie mogl bez żalu słyszeć o śmierci moiey
ktorey aż niegodnie po wszystkie czasy iestem ie-
dnak owieczka y synem iego.

XXI.

Na ktore słowa takiego baczenia / rostro-
pności y pobożności pełne / gdy mi wielki niż
po te czasy żal tak zacnego Paniecia wiał / za-
dnam miara znowu zatrzymać lez nie mogl. Co
skoro on pobaczył / wsmiechając się iakoby rze-
cze: Dobrze dobrze / w m: mi chwalił z meżna-
go serca / a czemuż w m: płacze sam teraz / strzeż
się w m: żeby kto tego nie postrzegł. Rzekł mu
złym: Mow w m: dalej co w m: masz mówić.
Rozumiesz to w m: żeby mi kamieniem a nie
człowiekiem był / żeby iako kamień albo słup
iaki polutowania nad cudzym vtrapienie nie v-
czuł. Mow w m: dalej co mi w m: masz w po-
ruczeniu zostawić. On miawiać mi niektóre
osoby żeby mi ie osobno przeprosił imieniem ie-
go / dziwnie wodzięznemi y rostopnemi słowy /
na ostatek tym zamknął. Oycze tego mi niedo-
stawa ieszcze / przepraszając iakokolwiek ludzi /
żeby mi nakoniec Boga y Stworce inego prze-
prosił. Czynie to tego ze wszystkiego serca / y
spowiadam się tego / tego N. N. O punkta pro-
szac y rozgrzeżenie.

WTO-

WTORA CZESC.

I.

Dano potym znać że się zarazem począć
Młsa święta miała. Słisimy tedy do
Kąplice / gdzie gwoli niemu Młsa święta *Młsy S.*
była / ktora skoro Xiądz począł / on nie prosił *z wiel-*
żeby mi w iedney ławce z nim kłoczał. Służył *kim na*
na ten czas do Młsey świętey z nabożeństwa *bożen-*
swego słachciec ieden / wielki niekiedy przyia- *swem*
ciel iego. Który skoro według zwyczaju ledwie *ślncha.*
zaczawszy Confiteor od strógięgo żalu dalej po-
stąpić nie mogł / musiał kto inny zań odpowia-
dać. A Pan Troyl to widząc rzeczy do mnie po-
cihu: A to widzę y ten słachciec płacze za grze-
chy moie / y to rzekłszy przez całe Confiteor vdał *NB*
mu się płacz / że krople na wezglowie na którym
kłoczał strumieniami padały. A to dziwna skoro
Xiądz zwyczajna przy Młsey świętey po Con-
fiteor absolutia odprawił / zarazem się vciszył y
starłszy twarz iako słup albo kamień iaki w Ku-
cifix się zapatrzył / y nie długo potym obrociwszy
się ku mnie / spowiadał się niektórych rzeczy y
rzekł mi: Oycze co też w m: rozumiesz / ofiarując
te śmierć moie Panu Bogu za grzechy moie mo-
geli wnieść prosto do Królestwa niebieskiego?

G

Na tom

Ná tom mu ia rzekł: Day Pánie Boże jes-
bys ia wm: do końca meżnie y skátecnie z taką
struchą zá grzechy podiał y ofiarował / iáto to
iest rzecz zá pomocá Páńskiego podobná y pewná/
że sie to wm: z miłosierdzia Páńskiego stac mo-
że O Boże moy/ rzecze nabożne Pánie: Jákiz-
by to był sposób/ chciey mie wm: nauczyć prośbe/
ábo mi wm: pomóż z láski swey prośić/ żeby mi
te láski Pan y Zbawiciel moy/ ktorego teraz má
wola przyiac/ dáć raczył. Odpowiedziałem: w
miłosierdziu iego Náss. y pros go wm: osobli-
wie/ przy tey ostatniey ofierze Niszej swiatey.

I I.

A tym czasem/ gdy Káptan Náss. Hořyza
podnosić poczał: rzekł te słowa wyraźnie: O bo-
ne Iesv sis mihi in hac hora Iesvs. O dobry JEzu-
badz że mitey godziny JEzusem/ y rzekł te slo-
wa z takim affektem ácz pocichu / że potym áż
tu samey Communiey wtopiony wšytek w ná-
bożeństwie namniey sie nie ruszył. Aż dopiero
skoro Káptan według zwyczaju / słowa owe
Domine non sum dignus: Pánie nie iestem go-
dzienić. mówić poczał. On iákoby ze snu ocu-
ciwšy siarzekł mi: Oycze nieślyżałem áni Pater
noster, áni Agnus Dei, przy Niszej swiatey. Już-
że moge przyiac Komuniá Náss. Rzekłem mu
ná to/ czyn wm: taá te pókuta gdy ia wm: roz-
grzeszam

grzeszam tym czasem. Szedł zá tym do Oltar-
za z wielką strónością y nabożeństwem y Náss.
Sákrament przyiał/ potym ná dziełczynieniu
nieco sie zabawiwšy obrocil sie do nas/ y rzekł
tak glosem: Dziekua wm: wšytkiem/ zá te pra-
ce y dobry affekt ktoryście mi wm: pokazali z
láski swey/ podeymuiac gwoli mnie przez całą
noc tak wielki y dlugi niewczas.

Dopieroż skorosmy z niem z nowu vsiedli
wšyscy/ każdy z nas starał sie/ iákoby mu nayles-
piey do bliźiey śmierci meżne serce wczynił. Prze-
kładaiac mu/ iedni krotką boleść we mgnieniu
oka takowey śmierci. Drudzy zásluge y záplata
od Boga wielką / ieżeli ia meżnym sercem zá
grzechy własne y dla miłości Chrystusowey
podeymie. Drudzy prozność y márnosc tego
świata nedznego. A nadewšytko tak obfitá y
známienitá lástka ktorá mu Pan Bog dáł w tak
krotkim czasie/ dáiac mu przez tak serdeczną stru-
cho nieposledni znał przeznaczenia do chwály
wieczney y zbawienia przyszlego/ z czego wšy-
tkiego on pokazował wielką radość / y z pocie-
chy tego wšytkiego rad słuchał.

III.

Niedzy inšemi rzekłem teź y ia ná koniec:
A co sis zda wm: Mei Pánie Troylu máiac z dá-
ru Bożego tak wielką lástká sobie od Boga dá-
ną/ tá

*Zache-
cago mi-
le Spo-
wiednik
do ochot-
ney
śmierci*

na/ta teraznięysza śmierć ciężka podobno wmi:
bądźcie: Ja tak rozumiem że przykładem Zbawia-
ciela naszeż/ miałbyś wmi: tey y strasliwoszey ie-
szcze nierówno śmierci/ nie tylko się nie lekąc/ a-
le y owsem iey pragnąc. Bo to pragnienie sprzą-
wiloby w wmi: żeby się naprzód tąż śmierć
wmi: nie ciężka zdawała. Potym byś ią wmi: za nic
sobie mieć począł. A na koniec zdawałyby się wmi:
iż nie tylko lekka/ ale raczyś słodka iakas y po-
żądana/ tak właśnie iako y Chrystusowi Panu
gorzkie ono morze meki iego nadrożney/ iednym
się mu napoiu kielichem zstało/ gdy mówił:
Calicem quem dedit mihi Pater non vis ut bibam
illum. Kielich który mi dał Ociec niechceś je-
bym go wypił/ ztąd też y mekswois zwykł był
nazywać kapiela y łaznia iakas/ właśnie iakoby
mu nie meka ale posiłkiem y ochłodą iakas bydy
miała. Baptismo debeo baptizari & quomodo co-
arctor, usque dum perficiatur. Krztem mam bydy
Krzczon/ a iako ścisniony iestem po ki się nie spel-
ni. Coż wmi: na to mówisz nie zdaż się ięszce
wmi: lekka ta śmierć przyšla wmi:.

*Otwiad-
ca się
z tym że
msta
śmierci
msta
wdzie-
czna.*

Odpowie zda mi się lekka y pożądana za łas-
ką Bożą. Raczey tego żalujęm się iey vcho-
nić do tych czas iakokolwiek przemyślał. Bo nie
miałem poznania tego samego siebie/ które zda-
mie mieć sobie teraz z łaski Bogą moiego. Tak da-
lece/ że

lece/ że prawdziwie rzecz mogę. Jż że wszytkiey
duże/ zyczo sobie iakiegokolwiek końca żywota
mego; a to dla pewnięyszego odpuśczenia grze-
chow y zbawienia wiecznego. Na które słowa
gdy mu w ten sens rzeczcie Xiadzi ieden: Bärzo to
mądrze y pobożnie wmi: wważać raczyś. Po-
niewaś sam to Bog wie/ y wiedzieć może/ ięze-
libyś się wmi: vmierając inaczeż na takową
śmierć zdobył. Podobnobyś wmi: mogli nie mieć
czasu ani myśli do Boga podnieść/ ani to na-
słodkie imię Jezus wymówić.

IV.

Na to wszytko Pan Troyl twarzą nad zwy-
czay wesola rzeczcie: Wiedźcie to wmi: że z łaski
Pana Bogą moiego/ ani boiażni/ ani turbacy-
ey/ ani desperacyey/ ani pokusy w tey mierze na-
mnięyszey nie czynię w sobie/ y zda mi się że mi na
to śmierć reka iakas niewidoma prowadzi. Chca
y z radością chca vmrzeć/ a tym sposobem vm-
rzeć/ który mi iako naylepszy będzie pokazany/
y gotowym czynić to wszytko/ czego iakokolwiek
wmi: z łaski swey nauczyć zechce. Na co ia chca
mu zaśluga przyczynić iako naywiecey rzeka: A
to uczynilbyś też wmi: dla miłości Zbawiciela
swoiego/ żebyś postrzegł w sobie iakokolwiek
affekt do rzeczy abo wygod y iakiey/ w tym osta-
tnym czasie życia swoiego/ z chcią wszytkiego
tego dla

Pośilku
żadnego
nie przy-
mnie
przykła-
dę Chry-
stusa Pa-
nā.

tego dla miłości Chrystusowej odstąpił. Le-
dwie tego domawiam: alic od Pana Gubernas-
tora/ w Jłasieczce przedniego Wina z Kieliszkami
niosa/ żeby sie był Pan Troyl napil. Dziwna
rzecz z iaką on pamięcią wszystko cokolwiek mu
radzono do skutku przywozić umiał. Odpo-
wie tedy słudze onemu który mu kieliszek podał
wał/ że pośilku onego niepotrzebował.

A tu mnie sie obracaiać po cichorzecze.
Wszakęś mi też wzm: dopiero radził/ żeby naślą-
dować iakoćkolwiek Chrystusa Pana/ y wygody
y pragnienia wśelakiey rzeczy/ w takim razie
zaniechał/ ponieważ y Zbawiciel nasz idąc też
na śmierć / z Mirrą przyprawnego winā
wziąć niechciał. Prosiłismy tedy żeby przyna-
sł onym winem wsta sobie popłotał/ nie w-
czynił tego y tak nie tknawszy się onego winā z
podziękowaniem oddał. Co zaprawdę rzecz w-
ważenia godna/ gdyż w takim razie pospolicie
ludzie wielkie pragnienie mają.

V.

A tym czasem my którzyśmy siedzieli około
niego/ żeby go było czym przystoynie zabawić/
y nie dać mu w myśli iakie inśze zachodzić/ za-
dawaliśmy mu pytania różne/ z których tu tyl-
ko niektóre wspomnie. Spytał jeden: Czym
wzm: myślisz Panie Troylu? Odpowiedział:

Myśle

Myśli ie
go naten
czas iak
kie?

Myśle o śmierci błistiey mey/ iakoby ja mogł zła-
czyć y osiadować za grzechy moje z śmiercią Zbā-
wiciela moiego. A drugi raz na toż pytanie tak
odpowiedział: Myśle na dobrodzieiśtwā y tak
obsta laśta/ która mi Bog z miłosierdzia swego
uczynić raczył/ a iakom ja na to wszystko nie-
wodzieczny był/ y iakom ie mało sobie śaćować
umiał.

A gdy go zaś po kilkakroć pytano. Chciał
bys wzm: czego? Odpowiedział kilkakroć. Już
dzisiaj za wszystko/ a składując na Crucifix reka/
Tego tylko prawi samęż żadam y tego szukam.
Spytany iesli umiera wesoły y kontent? Opo-
wiedział niemogę inaczej: Bo w tym widzę wo-
la wraźną Bożā. A podobnaż to rzecze mu dru-
gi: żeby też wzmci myśli takowej Czart nie za-
rzucił/ iakoby ta śmierć niesłuszną była. Nie-
mam odpowie z laśti Bożej wiecey co czynić
z Czartē dość niech będzie w tym co było przed-
tem/ laśtawy y sprawiedliwy sadzo być ten des-
kret śmierci. Nieprzychodziś wzmci rzecze dru-
gi żał strony Jey Nici Paniey Matki/ abo po-
krewnych/ abo przyjaciół/ abo strony Familiei/
abo lat młodych/ abo czegożkolwiek inśzego/ cze-
go tu wzm: postradać musisz.

Strony Jey Nici Paniey Matki rzecze/ pe-
wna to że naywiększy żal y cięśćność na sercu czu-
ie Jes

Affekt 10. Jedną z drugiej strony iakokolwiek się ciebie/
iego od że krwio moja własna niewdzięczność y ledas/
smiała iacie postępił moje przeciw niey płac / y spo-
y krwie dziwam się że wdzięczna Małestrowi Bosties/
zupet- mu ta ochota y ta moja pokuta będzie / y że iey
nie od- nie zasmuci ale owszem pocieszy ten żal y ta tes-
talony. różnięsza śmierć moją.

O przyiaciółach y pokrewnych nie myślę/
 tylko żem przykłady zlemi przyczyna nie raz
 byłich wtrapienia y pogorszenia. O sobie też nie
 myślę / czyni oto staranie o mnie / (pokazując
 Krucifix) ten który mnie odkupił. Rzekłem mu
 ja potym: Wespzy się wam: trochę na tym krze-
 śle / będzie lepiej wam: siedzieć. Odpowie mi:
 Dobrze mi tak mój Oycze / a też za pomocą Pá-
 ska ani tey ani żadney inšey rzeczy będzie mi po-
 trzeba.

V I.

Zupet- Spytałem też y oto: Dważając sam z sobą
nosć tak obfitę łaskę / która mu była na on czas dana.
kruchy Jakiego też nabożeństwa za żywota zażywał / y
ktora w których się nabórzy dobrych czynkach ko-
miat na chał. Wtedy inšemi powiedział: żem ja lubo
ten czas swawolnie na świecie żył / zawsze nabożeń-
*naboże-*stwo ku Nás. Pannie osobne miał. Spo-
stwu do wiadalemi się z dziecinstwa w każde święto iey:
Nasze. Rofficium albo godzinki odmawialem niemal
P przy- na ka-
pisać.

na każdy dzień / iako to iednak prawi z tak nieczy-
 stych wst Pannie przenas. przyjemno być mo-
 glo. Nad to zawsze przestrogi y nabożeństwa
 niektóre chociaż trochę w pamięci miał / które
 mi wiet różni Sakonnici radzili żebym je czynił.
 y dnia tego nie pamiętam / żebym się kiedy pokle-
 knawszy Pannie Nás. poruczać nie miał.

V II.

Są tym gdy się już przybliżała co raz godzina
 śmierci / powstałiśmy wszyscy / y kłękawszy ze-
 wśód około niego / zaczęliśmy mówić niektóre
 Psalmy / których on nam pomagał / y częstokroć
 mile różne wiersze powtarzał głosem tak wyras-
 żnym / y z nabożeństwem takim / że nas wszy-
 tkich z nowu do płaczu mało nie wzbudził. A on
 się też trochę w tym zamyśliwszy / iako tuż podle
 mnie kłeczal / tak mi mówić zarazem do vcha po-
 czal. Confiteor Deo, &c: Spowiadam się Pá-
 nu Bogu etc. tego, tego etc. Ideo precor: &c. pro-
 śię o pokutę y rozgrzeżenie. A zaraz rzecze: Oyc-
 ze o to iedno ostatnią łaskę ięszce wam: proś / że-
 byś mi wam: na samym płacu ostatnie rozgrze-
 żenie dał / a to w ten czas / kiedy wam: obaczy że
 żelazo już spadać będzie na szyję moją.

Ja będąc mówił te słowa. O dobry JEZU
 bądź mi JEZUSEM / a wam: mów tym czasem:
 Ego te absoluo, &c. Ja ciebie rozgrzeżam etc.
 Odpo-

V mowa
iego kto-
raz Spo-
wiedni-
kiem sta-
nowidzi
wana.

Odpowiem mu: Nie prosz miś w m: oto moy namilſzy Pánie Troylu. Strzeż Pánie Boże gdyby m w m: glosem to rozgrzeſzenie miał dąć wac / iużby m tym ſámy m wciecia glosy Miſtrzowi znał podał. A bylbym przez to irregularis, a m w m: wieſz o co tu idzie.

Pátrząc iednakż zemia o to bezmiernie proſił / rzekł m mu ná koniec żeby go było od tegó odwieść. Sluchac m w m: ſpowiedzi kiedy m w m: podſiećiera iuż badzieſz mnieyſza to / to iednakż kieś dybym ia glosem m w m: miał dąć abſolutia / m w m: byś rozumiał że to iuż Miſtrz żelazo ſpuſzcza / dopieroż mogli byś ſie m w m: zturbować / y z niego ſęza ruſzyć / żeby dwoiakó żalóſmiejſza śmierć m w m: strzeż Boże była.

Proſzę moy drogi Pánie Troylu nie trap ſia m w m: tym / że tego uczynić żadna miara dla m w m: nie moga. On to ſłyſzac z wielkym ieſzcze affektem pocznie mia o toż z nowu proſić temi ſłow y. Przez tamilość moy drogi Oycze / ktoraś poſtazał do tad tey nędzney y vtrapioney duſhy moiey / proſzę m w m: o te oſtátnia laſka / a ia m w m: obiećnie imieniem Bożym / że mie m w m: namniey tym nie vſtráſzyſ / vſay m w m: temu ſłowu mojemu. Ná co gdym ſie ia ieſzcze poſtáremu opiekał. Weſtchnął cieſkó y rzekł tak. O Boże: A nie moglb y dobroćliwy y wſzechmocny máieſtat

twoy

twoy / ſprawic ſercetego Oycá moiego / żeby m przezeń to oſtátnia laſka požádána otrzymal. Co ia ſłyſzac rzeka mu: Nu kiedy tak / wiec ſie m w m: nie ſtráſny y to ia dla m w m: uczynie. Dayże mi m w m: odpowie mi: ſwoia ná to kápláńſka reka. Dalem reka będąc tey nádzieie / że on nie miał w ten czas o tym pámietać / gdyż mi ſia zdało truś dna / żeby w niem ná on czas tak możne ſerce być miało / bo gódie drudzy w takowym razie zwykli myſl gódie indziej odwracac / on przeciwnym ſpoſobem tak wyrażnego znaku śmierci ſwoey żadał. Owo zgola laſka Boża z myſlami kaźdego wlađa / y ſtutki w nich niedoſćigle ſpráwne / o biecawſzy mu tedy to o co proſił / y dawſzy mu abſolutia / znówuſmy z nim vſiedli.

VIII.

Dziwna rzecz / záledwie ta ráza vſiadł / záraz w nas wſytkich coſmy tam byli w iednym práwie momencie takż dziwnie Pan Bog ſercá do nieg wzbudził / żeſmy wſyſcy razem iako kto mógł naylepiey drudzy z pláczem y nákolána pać / poczeł proſić: żeby nas w niebie wſytkich nie zápominał przed Panem Bogiem / gdyż ſia nam zdało / iakobyſmy go iuż nie przed ſobą ale w niebie widzieli / nie mogac ſie nácieſzyć y náſycić ta iuż krotka obecnoſćia przeczynać bliſką śmierć iego. A zá práwde była to tam ná

52

zwy-

Ná kto-
ra Spo-
wiednik
náſtá-
tek ze-
zwála.

Wſy-
tkich
przý-
stá-
mnych
do nábo-
żeńſtwa
i pláczu
wſpoma-
nienie
śmierci
iego pa-
budza.

zwyczaj popoliły tak żalosna śmierć że mi y teraz nawet samo iey wspomnienie lzy serdeczne wyciska/ a ten punkt osobliwie przypominając sobie/ to jest iego postać. Jako gdyśmy go wszyscy płakali/ on sam iedyny tylko Anielską twarz między nami wszystkimi wsmiechał się nie iako stanały sam nas cieszył.

Wrodz Panie- śiatego ludzkość y obyczaje.
 Był Pan Troyl wysoki wzrostem / y wrodziny na twarzy. Oczu czranych y wielkich/ twarzy wesołej/ czola przestronego/ w dowcipie y w odpowiedziach pretki/ natury wesołej/ wsta miał iakoby zawse do śmiechu skłonne/ dziwnie ludzki y obyczajny/ tak że y przy samey naważet śmierci/ wszystkich terminow przystoyney polityki/ nie zapamiętał.

IX.

Zołnierzo kto- rzy go warte- wali dzie- knie y przeprosi.
 Gdyśmy się my wciśyli troścęzkie. Rozkazał zawolac żołnierzo/ tych ktorzy wartowali o- kolo niego/ tych wszystkich przystoynemi y poboznymi słowy przepraszając / że to vprzykrzenie gwoli niemu podeymować musieli/ wszystkich hoynie vkontentował/ potym troche vsiadłszy / zamilkł/ y wewnetrzną iakąs modlitwę czynił. A my tym czasem poglądając na niego wszyscy rozniesmy rzeczy nie bez podziwienienia z sobą confemiąc w niem wważali.

Pier

Pierwsza/ że się na naimnieyszą rzecz nigdy Rzeczy nieustarczył ani słowa naimnieyszego niecierpli- *ktore w nim Spowiednik y inni przyto- mni vpa- trzyli, po- dzinwie- na go- dne.* wego nie rzekł.

Druga/ że w takim razie będąc natury weso- ły y tolerancyney nigdy się ani popedliwie nie ruszył/ y przez wszystek czas nic się prawie nie opierał/ z wielką stromnością siedział.

Trzecia/ że nigdy / chociaż drudzy wszyscy płakali nad niem/ okrom samego Altru spowies- dzi swiętey twarzy nie zmienił/ y nie zapłakał.

Czwarta/ że w takich modlitwach/ spowies- dziach y przytębianiu tak częstym / ani zemdlal / ani osłabiał/ ani pragnienia żadnego nie miał/ ani się zdrzymal.

Piąta/ że z takową pamięcią naimniey się bojaźnia nie turbując/ odpowiadał na wszystko/ y przez wszystek czas słowa nieważnego nie rzekł/ ani o żadną rzecz naimnieyszą do wczasu y wygody swojej nie prosił/ ani w rozmowach w naimnieyszym tytule abo słowie mówiąc z rozumnymi / z szlachcą z Ksieżą y z sługami swymi nie pobładził/ ani słowa iednego za drugie nie rzekł/ dając każdemu swoy tytuł. Wści Panie/ Wści Ksieże/ gdzie y iako temu mówić przystało.

Szosta/ że o tych wszystkich/ ktorzy mu iako- kolwiek śmierci przyczyną byli tak poctiwie *63* mowił

mówił / y przystroynie nąpominął / zgola ci kto-
 rym nie nowina być w takich raziech / nie
 mogli się widziwić tak wielkiej cności / y tak ob-
 szyć łasce Pańskiej / która w tak krótkim czasie
 w takiej zwłaszcza osobie odmiana dzwona y
 skutki niezwyčajne sprawiła.

X.

Takśmy tedy wważając te cnoty jego / ci-
 cho między sobą conferowali. Aż on rzecze tym
 czasem do mnie. Oycze uczyniwszy ięszce ostą-
 tnia reconciliacyą albo pojednanie z Bogiem / nim
 się wszyscy z tego miejsca ruszemy. A uczyniwszy
 krótkie zebranie wszystkich spraw żywota swego
 poczał skrzyć na się z taką skruchą y oświece-
 niem / że mi ta mianowicie Spowiedź do tych
 czas tkwi w pamięci y w duszy mojej / tak dale-
 ce / że po wszystkie dni żywota mego / za materyą
 wstawię żalu / y zarostyżenia mego / nie bez
 wielkiej iednak pociechy będzie. Spowiedź zaś
 się skończywszy z nowu niezwyčajny y niezno-
 śny płacz zaczął / że się zdalo iakoby się wszystek
 we łzy ztopić miał.

Tym się już nie co alternując troche suro-
 wiej rzekł: Panie Troylu / w takim razie po-
 trzeba słuchać. Puść się wem na wola Boża /
 dość pokuty będzie / gdy wem: dla Chrystusa
 gardło daś. A on mi na to. Oycze mój drogi:
 Wszak

Wszakżem nie raz powiadał y z nowu mówię /
 że ja grzechow tylko samych serdecznie płacze nie
 śmierci mojej. A skoro mi wem: daś pokutę y
 rozgrzeżenie / sam wem: wyrzy że mi też płacz w-
 stanie. A tak właśnie się zstąpiło / bo w momen-
 cie iednym / skorom mu rozgrzeżenie dał / wlas-
 śnie iako insha twarz na się wziął / y tak weso-
 łym znowu był / iakoby był nigdy przedtym nie
 płakał.

A postrzegşy potym że już był dzień wielki /
 y nie długo przybliżał się czas jego / rzekł sam
 właśnie te słowa: Dzień już wielki / nie wiele
 mi już czasu podobno zbývá. Bogu cześć y
 chwala żem to noc szczęśliwie y światobliwie
 przetrwał. Dzięki przetym wmoiom wszy-
 tkiem / za taką łaskę / y Chrześciańską miłość /
 którąście mi wem: w tym oświadczyli / podey-
 mując dla mnie tak długi niewczas / niech to
 sam Pan Bog wmoiom płaci.

XI.

My powtore polecając się wszyscy modli-
 two jego da Pan Bog w niebie / poczelisiny mo-
 wie niektóre Psalmy. Tym też czasem przyszedł
 z tyłu iakos Mistrz / którego on po chodzie czu-
 iac obrocil się / a poznałszy go / nie turbiąc się
 naminię / zarazem się vzbroid / znakiem krzyża
 świętego / potym powstałszy z miejsca / iako
 wedle

Wsp-
 niatoit
 iego, gdy
 już po
 niego na
 śmierć
 przysła.

Osta-
 tnia Spo-
 wiedź
 czyni z
 niewy-
 mo-
 żnym
 żalem, y
 wielkim
 śmętem
 Spowie-
 dniká po-
 dzwie-
 niem.

wedle mnie kłeczal rzekł głosem: Już też przysła godzina moja: Podźmy w Imię Pańskie / wszyscyśmy rzekli. Wesolo y z ochotą dla miłości Chrystusa Pana.

A on iako pokorna owieczka iaka / obracając się do Mistrza / który pokleknawszy y padając mu do nog prosił odpuszczenia v niego rzecz: Czyń przyiacielu powinność twoja ponieważ tak Bog każe. Rzeczemu Mistrz nie chcąc się go sam tykać. Potrzeba Miłościwy Panie / żebyś wam: trochę się rospiał / y żołnierza zawinął / co on zarazem sam czynić począł. A gdy znowu Mistrz rzecze: Niedość na tym Miłościwy Panie / przyjdzie podobno y kolet z siebie zdiac. Tedy go iednak studz y inшы Panowie stojąc w kolo niego niedopuszcili.

On iednak bynamniej nie sprzeciwił się / y owšem przydał. Jezeli mie y zwiazać trzeba / niechay wiąza iako chce / wśak y gorzey nierównio ieszcze zbawiciel moy za mie też był związany. Tedy go za barki zlekka dla lepszego bezpieczeństwa związano / a bogata iakas materya pokrywając powrozy w kolo niego spuszczo. Obrocil się za tym ku oltarzowi / własnie iakoby błogosławienstwa na droge prosiac od Chrystusa wkrzyżowanego / y namniej się niezmieniwszy na twarzy Psalm 50. Misere-

re. to

re: to iest czwarty z pokutnych 2c. mówić sam począł.

A przychodząc na wielka sala gdzie niedawno pokoje Gubernatorskie były zaśtanowił się wspaniała twarz / y rzekł mi: Nie mogł bym się przed śmiercią z Jego Micia Panem Gubernatorem widzieć. A gdy mu ktoś powiedział że nie dyspozyt / y ieszcze się nie vbrał / przyiał to wymowę / y iednemu pokojowemu zlecił / żeby go pożegnał / y podziękował imieniem iego / a to rzekłszy zarazem Psalm gdzie był prześtał zaczął / y bez erroru skonczył.

XII.

Potym się wesola twarz / ku mnie obracając słowa te po kilkakroć powtorzył. Do nieba Wielkie Wycze do nieba. A dziwna rzecz zaprawde / że iego w Nawet długie zbyt / y dla częstego przeprowadzania / dział zepsowane na wielu miejscach w takim rzanie bieżenie. schody przechodząc / nigdy nogi zle niepostawił / y nigdy się nie potknął / owšem y mnie samego kiedym iego pilniac z nieostrożności zle stąpił / on tego doglądał / y sam mie w tym prześtrzegal.

Kiedysmy zaś przed otworzyście ganki / gdzie się ludzi nie mało zešlo przysć mieli. Kapłan ieden z bractwa miłosierdzia / takich Altorow swiadomy / żeby się był Pan Troyl z nągla tłumy ludzi

dzi onych nie przelał. Zastawi go obrazem y zaraz rzecze: Niechay będzie pochwalon Chrystus Mści Panie/ tym się wam: bynamniemy nie trwoż: a on domawiając perowney modlitewki/ też słowa za niem powtarzał: Vivat Christus &c. A przydał daley. In te Domine speravi, non confundar in aeternum. W tobiem ja Panie duszał/ już nie beda zawstydzony na wieki. Odeymy wam: proszę ten obraz niech mie każdy obaczy y kładzie się przykładem moim.

XIII.

A w tym kłaga ieden Zamkowy/ ktory mu też posługował w więzieniu. Ślaskie iakieś trzy mając w rąku trefunkiem nagodziwszy się y na kolana padłszy/ poczniesz za nogi obłapić/ y z płaczem żegnać. On go wdzięcznie przyjmując/ tena że właśnie wierzył Psalmu/ tam gdzie był przesłał domowił. A wielki tłum na dole widząc/ y mitając ie głowy niśko vchylał y mówił: Kładcie się wam: przykładem moim/ a modlcie się za mną. A tak Psalm y inne nabożne modlitwy mówiąc/ na samo miejsce śmierci gdy przyśledł/ zastanowił się troche/ y że ieścze Pana Vicesgubernatora nie pożegnał/ tedy y tego przypomniać niechciał/ mówiąc. Zyczylbym sobie widzieć Jego Mści Pana Vicesgubernatora/ ponieważ mi się widzieć z Jego Mści Panem Gubernatorem

torem nie przyšlo/ a ten dla ciężkiego żalu/ znosząc pokazać się vmyślnie niechciał. A Pan Trozył obrociwszy się ku mnie/ Oycze/ prawi: Wiem ia co to jest: Niechce wynieść Pan Vicesgubernator dla żalu swego/ a ia też podobno nazbyt długo ludzi tych bawia.

O wspaniałe y możne serce/ ktore na cudzy niewczas wielkij wzgląd niż na własną śmierć miało. Alie w tym przypadnie w oczy iakos P. Vicesgubernator. Co on widząc rzecze mi: Oycze/ prośże racz mi wam: zdiąć Kapełusz z głowy/ żebym człeką tego zacnego pożegnać mogł. A w tym nic się nie rozmyślając zapomniawszy prawie samego siebie Pan Vicesgubernator/ z nieznosnym rykiem y płaczem padnie iako długi na ziemię przed niem. Wzbudził ten niewidany Akt we wszystkich w kolo stojących takowy żal/ że wszyscy z niem padłszy na kolana płakać y ryczeć poczną/ tak że niestychać było nic tylko wzdychania ciężkie y żalofny płacz ludzki.

XIV.

Tu dopiero wspaniałe Panie Pannu Vicesgubernatorowi rzecze: Miłościwy Panie. Proszę nie trap się wam. Jam tylko chciał pożegnać/ y podziękować wam: przepraszając przytym za to vprzykrzenie/ ktoreś wam: przez ten czas więzienia mego ponosił. A wam: tak przepraszając

Zegna
Pana Vicesgubernatora z wielkim iego y okolo stojących żalem.

Wszystkich pa-
trzących
przykła-
dów
wspomi-
na.

wmciow wszystkich w tolo stojących prośbę / że-
byście za złym przykładem moim nie śli / ale ra-
czej ze mnie teraz do przystoynego na świecie
życia przestroga brali. A mowił to meżnym y
żywym głosem / że go dobrze y z daleka w pośród
placzu tak wielkiego czuć było.

A skoro postrzegł żem też y ia na pospolity
wszystkiego ludu płacz patrząc / płaczu także za-
trzymać nie mogł / przybliżywszy się ku mnie / cie-
cho y miluchno / y iakoby wśmiecchiając się te wła-
śnie słowa mi rzecze: Oycze w m: już nie tylko
na gorze / ale y tu na dole płacze / a mnie w m:
wstawnie mowi / że bym był wesół y powta-
rzać kilkakroć. In manus tuas Domine commen-
do spiritum meum. W ręce twoie Panie polecam
duchą mego. Suscipe seruum tuum in bonum, &
non confundas me ab expectatione mea. Rze-
czono mu żeby na miejsce gdzie miał właśnie
być ścięty wstąpił. W który to czas gdy nań
wolali Ksieża: meżnym sercem Panie Trojlu
ato w mci Chrystus Pan czeka. Ludzie z nowu
okrutnie płakać y modlić się zań poczną. A on
w ten czas weselszy niż pierwey twarz / y ow-
sem iakoby wśmiecchiając się com ia tuż wedle nie-
go stojąc mogł postrzedz / nic się niezmieniwszy
odpowie: Umieram a to ochotnie / y wesół w-
mieram dla Chrystusa moiego / y to pośuta chętnie
rad przyjmuję za grzechy moje.

Uim

Nim tedy syioną ściecie podał / obracając
się do Mistrza / rzecze: Porcelay trocha / bo ma-
ieście słow kilka do Oycy mówić: potym mile
na mi weyrzawşy rzecze: Oycze ia po tey roce
postawie Anyola świętego strożą moiego. Po-
tey zaś świętego Jana krzciela / y świętego
Pawła Apostola / a przy głowie Klasy. Panno.
W m: na to pamiętaj prośbę / coś mi w m: obie-
cał. Ja bada mowił: o dobry JEZU bądź mi
Jezusem / a kiedy w m: obaczysz że już na głowę
moją żelazo leci. Mow w m: głosem. Ja ciebie
rozgrzeszam / żeby te słowa mówiąc ducha mo-
ją śli prosto w ręce Stworzyciela swiego.

Co ia słysząc y tak wielką łaskę Boga w nim
widząc prawdziwie przyznam / żem się tak zdzi-
wił / żem prze zdumienie wielkie słowa iednego
na to nie odpowiedział. A on tym czasem po kła-
dając się pod ostrzy topor rzekł te słowa wyras-
żnym głosem. Oycze moy: Uiech mi na tym
świadectwie przed Bogiem maiestatem dość
będzie. Protestuję się że w tey iedney głowie ty-
siąc głów kładę. A żalnia y spowiadam się tego /
że iey nie kładę / z takim nabożeństwem / z taką
goracością / z taką doskonałością / iako mi w-
czono / y iakoby takim grzesznikowi przysłało.

Spowiadam się przytym y wszystkich grze-
chów

13

chowa ktorem przed nim: już wyznał / iakobym
 ie znorn od namnieyszego do nawiekszego po-
 wtarzal. A za pokuta ieżeli sie nim: tak bedzie
 zdalo / a to daie te syie y to zdrowie dla Chrystu-
 sa moiego / a na koniec proſze o rozgrzeſzenie. Po-
 tym zawola glosem / pokasćie mi krucifix żebym
 go widzial / ktory ſtoro obaczyl / poczał te ſło-
 wa ſame kilkakroć mowić: O bone IESV esto
 mihi IESV S. O dobry JEzu bądź mi Jezusem /
 ktorem y ia takżę z niem mowil / poglądaiac we-
 dług obietnice rychtoli nań miało żelazo wpaść.

Co ſtorom poſtrzeżl / rzeklem glosem iakom
 mu byl obiecał: Ego te abloluo, &c. Ja ciebie
 rozgrzeſzam. w Imio Oycy y Syna y Duchy
 ſwietego. A w tym też on za iednym spadaia-
 cey ſiękierę cieciem bez głowy zoſtał. Gdzie-
 my ſlyſzał y wiele naſ ſlyſzało wyraźnie / że po wcie-
 ciu nawet iej głoſno to naſłodſze imię JEzus /
 to ieſt oſtatnia ſyllaba na ziemi ſkonczył / duſza
 iako perwa nadzieia mamy proſto poſła do
 nieba.

Taka tedy rzadko ſlychana ſmierć na gro-
 dzily ſie w pamięci ludzkiej wſytkie ktore go-
 dne nagany byly / żywota przeſſego ſprawy. I
 ſzedł z tego ſwiata z wielkiem żalem wſytkiego
 Kzemu. Dnia tegoż właſnie kiedy y niebo
 ſczył ſławney pamięci Pan Ociec ie go / nim ſie
 on był

